

Nadaljevanje na 2. strani

Edina pravična rešitev: Izpolnitev zahteve Primorskega ljudstva - to je - priključitev Julijske Krajine k FLRJ

Nadaljevanje s 1. strani.

strani in ustvarja na drugi strani pogoje za izkoriščanje problema Julijske krajine s strani protiljudskih reakcionarnih sil za stalno provociranje sporov »nemirov«, razvijanje nacionalne mrznje in ustvarjanje iz Julijske krajine žarišče stalne vojne nevarnosti.

Ekonomski razlogi

Mnogo govore o ekonomskih vzrokih, češ da je Trst obče srednje in vzhodno evropsko pristanišče in da zato ne more pripasti eni sami državi. To je celo glavni vzrok, ki naj utemelji upravičenost zahteve po internacionalizaciji. Pogledimo, kako je s tem razlogom, kdo postavlja te ekonomske pomisleke.

V okviru Jugoslavije je predvidena po predlogih, ki jih je predložila jugoslovanska delegacija v Londonu, internacionalizacija dela luke in luških naprav. Mogoče je torej postaviti upravo nad delom luke iz predstavnikov držav, ki imajo interes na tržaški luki. Tako je mogoče zagotoviti izkoriščanje luke v korist tem državam, s tem pa tudi v korist Trstu in Jugoslaviji. To pomeni, omogočiti gospodarsko izkoriščanje luke s strani srednje in vzhodnoevropskih držav, ne da bi bila s tem bistveno kršena demokratična načela suverenosti ljudstva — suverenosti prebivalstva Trsta, prebivalstva Julijske krajine in končno ljudstva in narodov Jugoslavije.

Internationalizacija dela luke in luških naprav pomeni skupno mednarodno upravo na osnovi nekega mednarodnega statuta za ta del luke. V bistvu to pomeni, da je Jugoslavija pripravljena dati mednarodne garancije, da se ne bo posluževala svoje suverenosti nad Trstom v kakršni koli škodi drugih držav in da ne bo vodila v luki politike, ki bi mogla ovirati naraven gospodarski razvoj Avstrije, Češkoslovaške, Madžarske in drugih srednje in vzhodnoevropskih držav.

Glede na ta predlog ne more biti nobenih upravičenih mednarodnih gospodarskih razlogov, ki bi mogli upravičevati drugačno rešitev, kot je ona, ki je pravična s stališča demokracije, s stališča samoodločbe, s stališča priznanja suverenosti naroda. To tudi priznavajo zainteresirane države, ki so v bolj ali manj uradni formi izjavile, da se strinjajo z jugoslovanskim predlogom o rešitvi problema Trsta. To je edina rešitev, ki rešuje vse gospodarske probleme, ne da bi kršila osnovna demokratična načela.

Za resnične, pravične gospodarske razloge torej ne gre, ko nasprotujejo pravični in naravni rešitvi in ko iščejo rešitve v internacionalizaciji Trsta in celo Julijske krajine kot celote. Kaj se torej skriva za temi ekonomskimi razlogi?

Ne gre za ekonomske zahteve držav, ki so na Trstu zainteresirane, ampak gre očitno za razloge nezainteresiranih sil. Ko govore o ekonomskih razlogih, jim torej ne gre za reševanje resničnih ekonomskega problema, ampak gre za ekonomsko politične interese tistih zunanjih sil, ki nočejo svobodnega naravnega gospodarskega in političnega razvoja v tem delu Evrope, ampak, ki hočejo ta del Evrope potisniti v gospodarsko in in s tem tudi v politično odvisnost od zunanjih sil. Ne gre torej za problem, kako stvar z narodnega in mednarodnega stališča najpravičneje rešiti, ampak gre ravno nasprotno za poizkuse mednarodnih reakcionarnih sil, kako preprečiti pravičen in demokratičen razvoj prilik v tem delu Evrope.

S tem pa seveda nismo več na področju reševanja problemov med prijatelji, ampak imamo opravka s poizkusi povampirjenih imperialističnih sil, ki hočejo prenesti svojo kolonialno politiko in prakso tudi v Evropo. Ne gre torej za reševanje vprašanja Trsta in interesa miru, gospodarskega in demokratičnega razvoja srednjeevropskih držav, ampak nasprotno, gre za ustvarjanje položaj, preko katerih bi mednarodna reakcija lahko ekonomsko in s tem tudi politično neposredno zavirala normalen razvoj v srednji Evropi in spravila srednjo Evropo in njene države neposredno v svojo odvisnost.

Internationalizacija pomeni utrjevanje mednarodne in domače reakcije. Tako rešitev ugaja lahko v Trstu in Julijski krajini seveda samo protiljudskim silam. Te si obetajo profitov od sodelovanja pri gospodarskem izkoriščanju srednje in po možnosti tudi vzhodne Evrope. Poleg tega pa si obetajo tudi pomoči za svojo protiljudsko akcijo proti demokratičnim silam Trsta in Julijske krajine. V Trstu in v Julijski krajini je zato internacionalizacija danes parola tistih družbenih skupin, ki so se v preteklosti vedno vezale v službi proti ljudstvu na Mussolinija in na Rainerja, nekoč pa na avstrijske valpte.

V predlogu o internacionalizaciji se torej skrivajo skupni interesi tuje in domače reakcije. Lažni in izmišljeni so vsi argumenti tako o »obrambi italijanstva« kot o kakih »pravičnih ekonomskih razlogih«. Nasprotno sta italijanstvo kakor tudi normalen ekonomski razvoj ogrožena, če bi zunanjim silam uspelo, izvesti ta protiljudski načrt.

S stališča demokracije v Julijski krajini, kakor tudi s stališča mednarodnega demokratičnega bloka, je načrt o internacionalizaciji, načrt tistih sil v svetu, ki hočejo razbiti demokratični blok Sovjetske zveze, Velike Britanije, Amerike. To je načrt tistih sil, ki so privedle do razbijanja londonske konference zunanjih ministrov in ki so na zadnji moskovski konferenci utrpeli ponoven občuten poraz. Vendar kljub temu porazu te sile ne mirujejo. Takoj po zaključku moskovske konference jim je, kakor vidimo, že uspelo prodreti z enim svojih načrtov v zunanji ministru Velike Britanije. V mednarodnem merilu je ta načrt za enkrat postavljen v še zelo boječi in nejasni obliki. Toliko bolj pa so danes na

delu te sile v Trstu in Julijski krajini, da tukajšnje protiljudske sile čim odločneje organizirajo v svoje namene. Dolžnost demokratičnih ljudskih sil v Trstu in Julijski krajini je, povesti množice z vso odločnostjo v borbo proti tem nakanam reakcije. To ni dolžnost demokratičnih množic, demokratičnega gibanja, samo v obrambi neposrednih svojih domačih koristi, ampak je to internacionalistična dolžnost v borbi proti poizkusom, oslabiliti in razbiti svetovni demokratični blok.

Z mednarodnega stališča pomeni predlog o internacionalizaciji politiko razbijanja osnovnih načel demokratičnega bloka, načel Atlantske listine, načel sklepov zadnje moskovske konference. Z mednarodnega stališča pomeni ta predlog poizkus razbijanja demokratičnega bloka z razdeljevanjem sveta v interesne sfere, v zapadni in vzhodni blok, z ustvarjanjem »obrambnega zidu« in »tampon državice« med zapadom in vzhodom.

V tem predlogu se torej skriva namen mednarodne reakcije, ustvariti si v srednji Evropi ekonomsko, politično in vojaško bazo za napad proti razvijanju demokratičnih sil v Jugoslaviji, vzhodni in srednji Evropi sploh in za dušenje razvijajočih se demokratičnih sil v Italiji in na zapadu. To je politika razbijanja enotnosti demokratičnih sil, to je v bistvu politika, ki vodi k zbiranju sil reakcije za intervencijo proti pohodu demokracije v Evropi. V tem predlogu se končno skriva poizkus, zabiti klin v vse bolj napredujoče evropsko demokratično gibanje bratstva med narodi in medsebojne pomoči v borbi za zmagajo demokracije.

O predlogu »internationalizacije« Trsta in Julijske krajine moremo torej zaključiti:

1. To ni obramba italijanstva, ampak nasprotno: razpihanje nacionalne mrznje, nacionalnih konfliktov, razbijanje italijansko-slovenskega bratstva in podpora protidemokratičnim silam tako v Trstu in Julijski krajini kot v Italiji.

2. Ne pomeni pomoč ekonomskemu razvoju Trsta, Julijske krajine in srednje vzhodnoevropskih držav, ampak nasprotno, pomeni zaviranje normalnega ekonomskega razvoja in ustvarjanje pogojev za razvijanje vse večje ekonomske in politične odvisnosti tega dela Evrope od zunanjih sil.

3. To pomeni poizkus, razbijati demokratičen svetovni blok in okrepiti pozicije tistih reakcionarnih sil, ki hočejo odpreči ponovno prsto pot politiki interesnih sfer, delitve sveta na sovražne bloke in politiki ustvarjanja žarišč novih mednarodnih konfliktov.

Ljudstvo Julijske krajine in Trsta, tako italijansko kot slovensko, zato ne vrši samo svoje dolžnosti glede obrambe demokratičnih pridobitev doma, ampak predvsem tudi svojo internacionalistično, demokratično dolžnost, ko mobilizira vse svoje sile v borbo proti taki nepravilni rešitvi, proti internacionalizaciji in za priključitev k FLRJ.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so utihlele uporniške puške; ni pa namreč utihnila zahteva, katero je naše ljudstvo s krvjo in žrtvami potrdilo in zapečatilo in katero danes prav s premagovanjem osnovnih ekonomskih težkoč ponovno potrjuje, in to je: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji. Slabiti to ljudstvo v borbi s kovanjem vojnega dobička pomeni izdajo tega ljudstva, pomeni poskus sunka v hrbet, proti kateremu se bo naše ljudstvo najostreje borilo.

Torej iz tega sledi, da se pred nas postavlja, to se pravi, da sami interesi našega ljudstva z vso resnostjo zahtevajo, da napovemo prav tako oster boj dobičkarstvu, kakor samemu jasnem uprotiljudskemu črnoborzijskemu, tihočaststvu in ekonomski sabotaži. Zavedati se moramo namreč, da je že samo zavestno ali podzavestno dobičkarstvo predhodnik protiljudske ekonomije in ustvarja povoljne pogoje za razvoj črnoborzijskega, prikrivanja dnevnega potrebnega blaga, odtegotanje blaga dnevni prodaji, ker dobičkarji računajo na »boljše pogoje« za prodajo. Naše ljudstvo izreka prav tako najostrejšo sodbo nad dobičkarji kot nad črnoborzijskimi, ne zaradi tega, ker ima ljudstvo oblast v rokah, ker je zmagala ljudska demokracija, ampak zato, ker ti protiljudski elementi ne spoštujejo ljudskih zakonov in ker skušajo odtegoti blago ljudstvu, ki je žrtvovalo prav vse za to, da si je priborilo svobodo.

Primorska je v težki borbi, dasi so

»Tito, primorska zemlja je tvoja, ker so dali zanjo kri naši najboljši sinovi in hčere!«

Primorska v borbi za ljudsko oblast

Uspehi moskovske konference so za nadaljnjo borbo Primorske za doseg njenih zahtev po priključitvi k Jugoslaviji odločilnega pomena, saj so svetovne velesile Sovjetska zveza, Anglija in Amerika v polni meri pokazale enotno stališče do vseh vprašanj; pokazale tudi, da so si popolnoma na jasnem, da je bila jugoslovanski narod po prvi svetovni vojni storjena velika zgodovinska krivica, ko je po rapalski pogodbi del slovenskega in hrvaškega naroda pripadel Italiji. Pa ne samo to. Vele-sile vedo tudi prav dobro, kako je fašistična Italija terorizirala in potlačevala slovensko narodno manjšino. In to, kar je glavno, da pri reševanju spornih vprašanj med Italijo in Jugoslavijo predpostavljajo, da je Italija izšla iz zadnje svetovne vojne kot premaganec, Jugoslavija pa, v katere sklopu smo se borili tudi mi — kot zmagovalec.

Tega se prav dobro zaveda tudi italijansko demokratično ljudstvo v Julijski krajini kakor tudi v Italiji sami, saj se je tudi ono pridružilo skupni borbi združenih narodov proti

fašizmu.

Zato danes Jugoslavija, ki v svetovni javnosti zastopa naše skupne interese, ne postavlja samo vprašanja, ali so se borci JA borili in padali za Trst ali ne, ali je primorsko ljudstvo, tako slovensko kot italijansko, dovolj dokazalo voljo po skupnem sodelovanju v mejah Jugoslavije ali ne, ali je prelilo dovolj krvi za dosego teh ciljev. Danes je osrednje in glavno vprašanje to, kje je ljudstvu, slovanskemu in italijanskemu, zajamčeno, da bo imelo pravo ljudsko oblast v svojih rokah, oblast, za katero se je v tej vojni borilo.

Tudi na to vprašanje najdemo odgovor vsi pošteni in resnicoljubni ljudje, katerim je res pri srcu usoda delovnih ljudskih množic.

Tega ne vedo in ne vedo razumeti le tisti reakcionarni protiljudski elementi v Italiji, ki danes prostaske, z največjimi lažmi, obrekovanjem in podtikanjem napadajo Jugoslavijo, njene demokratične pridobitve, da bi zmanjšali svojo krivdo, kričedo napadalca v tej vojni, da bi italijanske ljudske množice preslepili in odleg-

nili naprednemu, resnično demokratičnemu pokretu v Italiji sami in si s tem zajamčili svoje izkoriščevalske pozicije med narodom. Vsa ta njihova gonja izraža samo veliko bojazen pred tem, da bi ljudstvo prevzelo oblast v svoje roke, kot je to storilo v Jugoslaviji.

Dejstvo, da so v Italiji reakcionarne sile stopile v odkril boj proti naprednim ljudskim množicam in da z vso ostrino postavljajo zahtevo po Trstu in Primorski, kaže, da v Italiji ne bo miru in reda vse dollej, ko bodo ljudske množice energično nastopile in prevzele oblast v svoje roke.

Razvoj v Jugoslaviji pa je pokazal, da se je za ljudsko oblast treba boriti. V ognju in krvi je bila porojena ljudska oblast v Jugoslaviji, s trpljenjem borcev potrjena in končno v osnutku nove ustave pravno oblikovana in ljudstvu dana v končno potrditev. In to svetlinjo, ki so si jo narod Jugoslavije s takimi žrtvami pridobili, bodo znali tudi braniti proti kakršnim koli zunanjim in notranjim sovražnikom.

Primorsko ljudstvo je v tej vojni doživljalo isti razvoj, kakor so ga naši narodi Jugoslavije.

Po razpadu Italije, ko se je dvignil ves narod od Triglava do Jadrana v oboroženo vstajo, ko so se formirale nove brigade in divizije, medtem ko so neustrašni borci tolkli fašiste, naciste in rupnikorce, podirali mostove, rušili ceste in železnice, ko so padali za skupno zavezniško zmago in umirali, medtem ko so fašisti požigali vasi, morili nedolžno prebivalstvo in ga pošiljali v koncentracijska taborišča, medtem si je zavedno, v boju ojeklenelo primorsko ljudstvo s pomočjo svojih borcev postavilo prve zemetke nove ljudske oblasti na Primorskem.

Vzporedno z rastjo JA in narodne oblasti je rasla in se razvijala oborožena sila Primorske, njen IX. korpus JA, njen ponos, njena moč, njeno upanje in njen osvoboditelj. IX. korpus je s svojo oboroženo silo in s svojim požrtvovanjem ogromno pripomogel pri graditvi in utrditvi ljudske oblasti. S svojo priučujočnostjo so edinice IX. korpusa prisilile okupatorja, da se je držal le po nekaj postojankah in so s tem pripomogle k temu, da ni mogel usiliti svoje uprave. S tem so edinice IX. korpusa bistveno sodelovale v osnovni bitki za narodno in ljudsko oblast in ji utisnile pečat plebiscita za Titovo Jugoslavijo.

Partizanske edinice ter vse politično delo, ki se je naslanjalo na oboroženo borbo in se okrog nje razvijalo, je kljub organizacijskim težavam, na katere je naletela OF na Primorskem, kjer je okupatorski sistem ustrahovanja in zatiranja bil po 25letnem obstoju posebno močan, globoko preoralo vso deželo. OF je bila na Primorskem zakoreninjena, program OF je bil program primorskih množic.

V borbi za svobodo Primorske sta padla kot junaka januarja 1945.

Za uresničenje tega programa so padli primorski junaki, narodni heroji Vojko, polkovnik Istok, za ta program so nesebično delali in vodili primorske borce od zmage do zmage. Ljudje, ki so z narodno osvobodilnim pokretom na Primorskem tesno povezani, ti so generalmajor Sima Ambrožič in organizator Dušan Kveder, prvi komandant IX. korpusa, njegov naslednik polkovnik Stane Poločar-Lazar, komandant XXXI. divizije. In kot zadnji komandant IX. korpusa, ki je poveljeval svoje borce v končno borbo za Trst, Gorico in se je pri Trstu združil z zmagovito IV. JA, tov. polkovnik Jože Borštnar.

Prebivalcem Beneške Slovenije pa bo ostal v spominu polkovnik Albert Jakopič Kajtimir, ki je kot komandant XXXI. divizije vodil ogorčene borbe v Benečiji in Brdih, ki je maseval žrtve, padle novembra 1943 na Matajurju.

Kot junaškemu, preizkušenemu borcu in dobremu strategu, so mu poverili važno mesto načelnika štaba

IX. korpusa in je ostal na tem mestu vse do osvoboditve Julijske krajine.

V borbah XXXI. divizije za Dobrovo, Prvotino, Steske, Dobrovo, pri uničenju sovražne postojanke v Razdrtem, v akciji na most v Arčah so borci, posebno pa sovražniki, spoznali vojaške sposobnosti tovariš podpolkovnika Frana Rustja-Cančija, ki je v svojstvu načelnika štaba dejansko vodil operacije. Kasneje je bil imenovan za prvega pomočnika načelnika štaba IX. korpusa.

Ta in še druga imena vodilnih oficirjev Titovega IX. korpusa bo primorsko ljudstvo ohranilo v svetlem spominu. S temi imeni je združena borba Primorske, s temi svetlimi liki junakov in požrtvovalnih borcev za svobodo in pravice smo v srcu primorski kmelje, delavci in izobraženci trdno odločeni izvojevati končno zmago, t. j. priključitev Julijske krajine k Titovi Jugoslaviji, utrditi pridobitve težke vojne: slovansko-italijansko bratstvo, utrditi največjo pridobitev te vojne: ljudsko oblast!

Casopis nas je vodil v borbi in nas mora voditi v miru. - Kratek odmor sta v času borbe izkoristila Titov oficir in član rdečearmejske vojne misije pri IX. korpusu zato, da prebirata časopis. In danes se še dobe dobe ljudje, ki bi radi našemu ljudstvu prepovedali svobodo tiska!

Fašistična avtoblinda v plamenih. Primorski borci so čuli in se odzvali Titovemu pozivu: Uničujte nemške komunikacije!

Topništvo IX. korpusa na položaju.

Naša prva in osnovna zahteva je: Tukaj je Jugoslavija.

OD TEDNA DO TEDNA

Sklepi moskovske konference so v celoti potrdili zaupanje svobodoljubnih narodov v nadaljnje sodelovanje Velikih treh zaveznikov pri gradnji in utrditvi svetovnega miru.

Na drugi strani pa so svetovni reakcionarji dobili dober nauk, da njihove spletke, usmerjene v razbitje bloka zaveznikov, niso in ne bodo uspele.

Seveda se reakcionarji s tem niso odrekli razdiralnemu delu, pač pa iščejo drugih poti za uresničenje svojih teženj.

Težišče vsega njihovega dela se kaže v najostrejši obliki trenutno v Italiji, ki je

pribežališče vojnih zločincev

vseh evropskih držav, ki so pomagale Hitlerju pri uresničenju njegovih blaznih načrtov.

Ti zločinci, med katerimi je tudi ljubljanski škof Rožman, uživajo vso podporo mednarodnih nazadnjakov, vso podporo Vatikana, in se danes živijo v umazani borbi proti Jugoslaviji, ti zločinci ovirajo in odrekajo Primorcem pravico do priključitve k Jugoslaviji in pomagajo italijanskim fašistom zatirati napredno demokratično ljudstvo v Italiji sami. Ti reakcionarji skušajo z vsakovrstnimi spletkami razdvojiti združeno Slovan-sko-italijansko antifašistično fronto, ki je vpostavila dobre odnose med obema narodnostima v Julijski krajini. Napad italijanske reakcije na novo jugoslovansko ustavo, kot potrdilo zmage ljudske oblasti v Jugoslaviji, ki ga pod pritiskom Vatikana vrši reakcionarna duhovščina, predstavlja zadnji poizkus teh rušilcev miru, izzvati svetovno intervencijo proti Jugoslaviji in potom nje proti Sovjetski zvezi.

Vsa ta umazana reakcija, ki ji stoji v ozadju svetovni prekoceanski trusti in protisovjetski ustaši in katerim z vsemi silami pomaga Vatikan, ki ustvarja načrtno med nekaterimi narodi razpoloženje za križarsko vojsko, se danes zagrizeno in odkrito bori proti naprednim italijanskim množicam, katerim na čelu stoji italijanska komunistična partija.

Medtem pa ti reakcionarji, svetovni in domači, ne vidijo potreb ljudstva, in ne rešujejo gospodarskih težav Italije, ne vidijo in se ne zanimajo za tisoče brezposelnih, ki korakajo po Firencah in vsi sestradi zahtevajo: »dajte nam dela in kruha«, ne poslušajo demonstrantov v Milanu, ki se pritožujejo proti brezbriznosti oblasti za položaj bivših vojakov. Ne, vsa njihova skrb je posvečena intrigiranju proti Jugoslaviji, ki

je edina evropska država,

ki je popolnoma prodrla s svojo javno linijo, ki je edina upeljala najširšo ljudsko demokracijo, ki je edina v celoti izvedla resnično ljudsko oblast.

Obenem pa je ves italijanski reakcionarni tisk, ki ga imajo v rokah tovarnarji in veleposesniki, začel načrtno kampanjo proti

mladi demokratični Albaniji.

Ti pridobitniki ne morejo pozabiti, da je bila Albanija pod fašistično Italijo nekoč dežela, ki jo je načrtno izkoriščala, njeno ljudstvo pa uničevala in opustošila njeno zemljo. Na drugi strani pa so se poleg jugoslovanskih in drugih fašistov z Balkana vgnezdili v Italiji tudi albanski fašisti in zločinci, katerih izročitev zahteva albansko ljudstvo, da jih postavi pred sodišče.

Ti italijanski in albanski fašisti še niso uvideli, da je albansko ljudstvo doseglo svojo neodvisnost ter si postavilo močno ljudsko vojsko in narodno vlado, ki je že vpostavila diplomatske odnose z velikimi zavezniki in vsemi prijateljskimi narodi. In končno pravi albanski tednik »Luf-terari«: Vse to bi moralo biti nauk za italijanske fašiste, kajti poraz na bojišču jih ni spameoval, in namesto da bi nam plačali reparacije, ki jih dolgujejo, imajo celo pogum, da vodijo proti nam gnusno kampanjo.

Dne 11. 1. je albanska Ustavodajna skupščina proglasila Albanijo za demokratično ljudsko republiko in odzvala bivšemu kralju Ahmedu Zoguju vse vladarske pravice ter prepovedala njemu kakor tudi vsem članom njegove družine povratek v Albanijo. SZ je že postavila v Albaniji svojega izrednega poslanika.

Prav gotovo je iskati vzroka za nesramno in brezobzirno nastopanje fašistov proti mladim demokratičnim silam, zmagovalkam v nedoslednem blagohotnem stališču, ki ga zavzema sodišče

v Nürnbergu

do poraženega fašizma oziroma njegovih predstavnikov, ki pa imajo mrežo svojih sodelavcev razpredeno po vsej Nemčiji in tudi drugod. Moskovska »Pravda« piše: »V Nürnbergu je samo del Hitlerjevih voditeljev, ki čakajo na svojo usodo. Fašistična organizacija, ki jo je razkrinkala obtožba, jasno dokazuje, da še vedno obstajajo podzemeljski hodniki gestapovcev in da grabežljivi fašisti niti sedaj ne mirujejo, marveč izpodkopavajo svetovni mir.

Naloga uničevanja nemškega fašizma, nadaljuje pisec članka, ni samo v kaznovanju fašistov, temveč je potrebno prodreti v vse njihove luknje. Ti podzemeljski hodniki pa vodijo prav v pisarne ravnateljev nemških industrijskih podjetij.

Odkrili so ime delniške družbe, ki obsega več nadstropij. Nemški gestapo in nemški generalni štab se skriva za tem in to v angleškem zasledbenem področju.

Fašistov ni pri njihovem delu zastavila nobena meja. Izpodkopavali so državni red, politično življenje ljudstva, njegove običaje, njegovo moralo, povsod, kjer so s tem lahko uspeli ter izkoristili zaslabo svojih prijateljev ali pa nepazljivost oblasti.

Fašizem pomeni zločin, ki ima mednarodni značaj in je v vseh svojih oblikah nevaren človeštvu. »Miro-ljubni fašizem je izmišljotina in laž, ki koristi samo fašistom. Vsak fašizem pomeni gestapo in vsak fašist je pripravljen, kjer koli biva, na zločine, čim vidi, da za svoje delo ne bo prejel kazni. Zato moramo fašizem povsod uničiti. Če bi popuščali proti »miroljubnemu« fašizmu, ki se zdaj pa zdaj ponižno oklene nog zmagovalec, bi bili kruti nasproti poštenim in miroljubnim ljudem, pa tudi nasproti otrokom vsega sveta, ki se borijo za zmago pravice nad hudobijo, ki se borijo za svojo svobodo in neodvisnost, ki hočejo odpraviti za vedno izkoriščanje človeka po človeku.

Proti temu se junaško bore

Indonezijci na Javi,

proti katerim pa podvzemajo nizozemske in britanske oblasti najostrejša ukrepe.

V Bataviji so objavili odredbo komandanta zaveznikov oboroženih sil v Indoneziji, da se na otokih Javi, Lomboku, Babilu in Maduri ustanovijo nizozemska nagla sodišča, ki bodo sodila prebivalstvo tudi za prestopke proti britanskim vojaškim oblastem in se smatrajo kot sestavni del zavezniške vojaške uprave.

Spopadi v predmestju Batavije zavzemajo zelo resne oblike. Ministrski predsednik Sutan Sjahrir je izjavil, da ni pripravljen pričeti nikakih uradnih pogajanj z nizozemskimi oblastmi, dokler nizozemska vlada ne prizna njegove vlade. Pravične zahteve narodov v Indoneziji se je dotaknil tudi eden izmed voditeljev indijske kongresne stranke, Bandit Nehru v svojem govoru o vstaji milijonov.

Ko je govoril o jugovzhodni Aziji in Indoneziji, je Nehru rekel, da postaja vse bolj jasno, da vodi Velika Britanija izgubljen bitko in da so viri njene stare imperialne sile vse manjši. Nedavni razvoj dogodkov dokazuje, da je Amerika soglasna z obstopom imperija, pristala bi samo na nekatere manjše spremembe. Ta odločitev bo imela polno najresnejših posledic za vse zainteresirane, ker je jasno, da se Azijske dežele prostovoljno ne bodo pokorile imperiju; niti kakršni koli nadvladi, ampak se bodo borile.

To bo večna vstaja milijonov ljudi — je rekel Nehru — katero bomo vodili s takim poletom, ki ga niti atomska bomba ne bo mogla ustaviti.

Nehru je nadalje rekel, da je britansko posredovanje v Indoneziji nevarno in podobno posredovanju, ki sta ga izvajali fašistična Italija in nacistična Nemčija v Španiji in ki je bilo uvod v drugo svetovno vojno.

Britansko posredovanje — je na koncu svojega govora rekel Nehru — spremljamo z naraščajočo jezo in gnusom, ker uporabljajo indijske čete za umazane britanske posle proti

našim prijateljem, ki vodijo tisto bitko, ki jo vodimo tudi mi.

Dne 10. 1. t. l. se je v Londonu pričelo zasedanje Glavne skupščine Združenih narodov, katere se udeležuje 51 držav. Organizacija Združenih narodov ni obnovljena Društvo narodov, ki je svet delilo v interesne sfere velesil in je hotelo urediti svet in reševati svetovni mir na osnovi imperialističnih načel delitve sveta. Staro društvo narodov je bilo društvo imperialističnih velesil in je hotelo svetovni mir rešiti brez Sovjetske zveze, kot najbolj demokratične države sveta, kakor tudi brez sodelovanja drugih svobodoljubnih narodov. Zato je bilo načelo samoodločbe narodov izigrano. Sovjetska zveza pa je postavila poleg načela samoodločbe še drugo načelo, ki se glasi: mir je nedeljiv. Sodelovanje svobodoljubnih narodov v organizaciji Združenih narodov pomeni poleg sklepov moskovske konference drugi udarec reakciji, ki je hotela svet razdvojiti v dva bloka z namenom, da v okviru »zapadnega bloka« ustvari nove življenjske in razvojne možnosti fašizmu, da izolira male narode in jih s tem izloči vplivu SZ in da jih usmeri proti SZ. Toda sodelovanje med velikimi svobodoljubnimi silami se nadaljuje in to sodelovanje v miru je samo nadaljevanje sodelovanja v vojni. Zato imamo v Združenih narodih garancijo, da bo reakcija, tako kakor je propadla v vojni, propadla tudi v miru in da bodo svobodoljubne množice sveta zmagale končno tudi tam, kjer je reakciji s terorjem in z oboroženo intervencijo uspelo zatreti zahteve narodov in njihovih ljudskih množic po nacionalni svobodi in demokratični ureditvi. Mir je nedeljiv. To se pravi, da je mir samo takrat mir, kadar je ustvarjen povsod, v vseh delih sveta. Reakcija pa miru ne prenese, ker se hrani v imperialističnih vojnah, v izkoriščanju narodov in delovnih ljudskih množic, zato ona z vsemi sredstvi ovira vsako gibanje, ki stremi za tem, da se ustvari resnične osnove svetovnega miru. Zato reakcija ovira samoodločbo narodov, ker samoodločba ustvarja zunanji mir med narodi, zato ovira razvoj ljudske demokracije, ker ta ustvarja mir v notranjosti držav samih. Reakcija išče, podpira in se trudi ustvariti ognjišča in oporišča za razvoj imperialističnih teženj vseh fašizmov sveta tako v Španiji, v Grčiji in tudi v Julijski Krajini, ki jo hoče spremeniti v trdnjavo italijanskega fašizma. To nam dokazuje

britanska nota

ki zahteva v zvezi s potrebo hitrega reševanju miru z Italijo internacionalizacijo ne samo tržaške luke, ampak tudi mesta Trsta in celo vse Julijske Krajine. Ta predlog utemeljuje z dvema razlogoma: prvič, da je potrebna zunanja intervencija v jugoslovansko-italijanskem sporu zaradi »obrambe italijanskega Trsta« pred samovoljnostjo slovenskega prebivalstva. Drugič zaradi nekih ekonomskih razlogov, češ da Trst ni samo jugoslovansko niti ne samo italijansko, ampak da je splošno srednje- in vzhodnoevropsko pristanišče. Nobeden od teh razlogov pa ne drži. Italijanstvo Trsta ni ogroženo. Trst dobi namreč v FLRJ po jugoslovanskem predlogu položaj samostojne republike, dobi v Domu narodov toliko zastopnikov kakor vsaka druga republika FLRJ, neglede na število prebivalstva. V okviru te svoje federalne republike bo imel popolnoma zagotovljen obstoj in razvoj na vseh področjih: na kulturnem in gospodarskem. Zato vidimo v tej britanski noti ne »obrambo italijanstva Trsta«, ampak obrambo tistih protiljudskih, protidemokratičnih, profašističnih sil, ki se bojijo ljudske oblasti, ker vedo, da bo v federalni ljudski republiki Trst konec z izkoriščanjem, s črno borzo in špekulacijo.

Pri višjem ljudskem sodišču v Postojni se je osnoval s posebnim odlokom z dne 2. jan. 1946 senat za sojenje dejanj gospodarske sabotaže, špekulacije, zlorabe službenih dolžnosti in vseh škodljivih dejanj, ki ovirajo izgraditev in obnovo dežele. Ta senat sodi v prvi in zadnji instanci.

S tem je dobilo tudi ljudstvo v coni B polno jamstvo, da bo uspešno prodrl v borbi proti ljudskim škodljivcem.

SOLA ZA AKTIVISTE SIAU-OF

MAKS KRMELJ:

Pot v novo združništvo

Okrajni iniciativni odbor mora med potekom revizije že pripravljati pri zadrugi vse potrebno za sestanek nove skupščine, ki bo izvolila nov upravni odbor.

Po opravljeni reviziji naj okrajni iniciativni odbor takoj skliče skupščino in izvede volitve po zgornj podanih navodilih. Okrajni odbori imajo dolžnost pomagati pri organizaciji novih zadrug in ugotavljati, kje so te potrebne in kakšne vrste zadruge naj se organizirajo po posameznih krajih. Zadruge naj ustanavljajo tam, kjer so dani vsi pogoji, da bo zadruga gospodarsko res uspevala. Reorganizirane in nove zadruge je treba takoj povezati v okrožne poslovne zveze, tako da bo vsako okrožje v poslovanju s svojimi zadrugami popolnoma samostojno in bo tvorilo gospodarsko celoto zase, le v organizacijskem in revizijskem pogledu bodo zadruge članice Slovenske revizijske zveze.

Za pravilno organizacijo združništva morajo okrožni iniciativni zadrugi odbori postaviti aparat iz strokovnjakov in praktičnih združnikov iz vseh panog gospodarstva, ki pridejo v poštev v njihovem okrožju.

KJE IN KAKO ORGANIZIRAMO ZADRUGE

Zahteve in potrebe pa so za razne vrste zadrug zelo različne. Nabavne in prodajne zadruge zahtevajo na pr. gospodarsko zaokrožen teritorij, na katerem šele res lahko dobro uspevajo. Ne smemo naslediti raznim agentom, ki hočejo imeti po vseh organizirane majhne zadruge. S takšno razcepljenostjo bi zadruge le oslabil in omogočili reakciji, da jih uniči. Razumljivo je, da mora biti čim večje število gospodarjev včlanjenih v zadrugi, ki kupujejo pri zadrugi vse blago in pri njej tudi prodajajo vse svoje pridelke. Nabavno in prodajno, kreditno, kmetijsko-strojno, lesno ali mlekarstvo zadrugo ustanovimo tam, kjer je več vasi zaokroženih v gospodarsko celoto. Saj to je ravno naš cilj, da iz majhnih, nemočnih posameznikov napravimo večje skupine, to je zadruge. Te zadruge pa v okrožju povežemo v poslovno zvezo, da tvorijo zopet eno samo gospodarsko enoto.

V kraju, kjer so dani tudi gospodarski pogoji za organizacijo zadrug, je potrebna za uspevanje zadrug še visoka združna zavest, ki mora notranje prekrasiti vse združnike in se izražati v nesebičnem združnem delu. Če ni v kraju združnikov s to zavestjo, potem tam nima pomena ustanavljanje zadrug, ker bi ta ne imela uspehov in bodočnosti!

Kjer so se ljudje odločili, da se organizirajo v zadrugi, je treba najprej dobro premisliti, ali je res potrebna taka zadruga v dotičnem kraju. Če se taka potreba pokaže, naj se skličejo ljudje na posvetovalni sestanek, in sicer iz vse okolice ali okraja, za katerega naj bi se zadruga ustanovila. Na tem sestanku pojasni sklicatelj pomen zadrug za kraj oziroma okraj, nakar izberejo zborovalci iz svoje srede za vsak kraj po enega

Plenum SIAU Vzhodno primorskega okrožja poudarja: Tukaj je Jugoslavija

Okrožni plenum SIAU za Vzhodno primorsko okrožje je poslal Glavnemu odboru SIAU v Trstu naslednje poročilo o delovanju ljudskih množic na področju Vzhodno primorskega okrožja:

»Ob priliki zasedanja Okrožnega plenuma SIAU za Vzhodno primorsko okrožje, ki se je vršilo dne 8. januarja 1946 v Postojni, Vam pošiljamo borbene pozdrave. Naše zasedanje se vrši v času, ko bje naše primorsko ljudstvo, neporušno strnjeno v antifašističnih vrstah, boj za dokončno potrditev svojih zahtev, za potrditev priključitve k Titovi Jugoslaviji. Kot zastopnik antifašistov Vzhodno-primorskega okrožja Vam danes pošiljamo zagotovilo, da je naše ljudstvo v tem času strnjeno okrog SIAU in pripravljeno na sleherni žrtve, da doseže plodove osvobodilnega boja.

Naše ljudstvo, ki danes obnavlja svojo porušeno domovino, obsoja vsi tiste profašistične in fašistične ostanke, ki dvigajo v Italiji svoje glave, blatijo napore narodov Jugoslavije in skušajo obnavljati svoje imperialistične težnje. Najostreje protestiramo naše ljudstvo proti vsem nedemokratičnim ukrepom, katere morajo trpeti naši šborci v coni A. Obsoja vso protiljudsko duhovščino, ki skuša razbijati enotnost boričih se množic, obsoja špekulante in črnoborizance, ki z ropanjem narodne imovine slabijo gospodarsko rast našega ljudstva.

Nesteti tisoči, ki danes v večjih in manjših skupinah razpravljajo o osnut-

tovariša ali za ves okraj vsaj sedem tovarišev, seveda najbolj agilnih zadrugnih delavcev v pripravljalni odboru. Ta odbor naj pripravi vse potrebno za ustanovitev zadrug. Preko okrajnega iniciativnega združnega odbora naj stopi v stik z okrožnim iniciativnim združnim odborom, da bo dobil pravila, nasvete in pomoč pri organizaciji nove zadrug. Pripravljalni odbor skuša medtem s propagando med ljudstvom vzbuditi zanimanje za zadrugo in pridobivati člane.

Ko so vse te predpriprave končane in okrožni iniciativni združni odbor ustanovitvi ne nasprotuje, skliče pripravljalni odbor ljudi na ustanovno skupščino s temle dnevnim redom:

Nekdo od sklicateljev pojasni pomen zadrug in ustanovne skupščine in takoj ugotovi število ljudi, ki žele stopiti v zadrugo. Sestavi naj točen spisek ustanovnih članov. Ti ustanovni člani tvorijo že ustanovno skupščino, ki naj izvoli izmed sebe predsednika, zapisnikarja in dva overovalca. Nato nekdo prečita in obrazloži pomen pravil. Skupščina določi ime zadrug, deleže, jamstvo in število članov upravnega in nadzornega odbora ter tako izpopolnjena pravila sprejme. Tedaj preidemo k volitvi upravnega in nadzornega odbora ter delegata in njegovega namestnika. Priporočati je, naj zaradi elastičnosti upravnih odbor ne bo preširok, ker se potem le težko sestajajo vsi odbor-niki na sejah. Zato morajo biti tisti člani, ki so v tem odboru, poštteni in morajo imeti veliko zaupanja pri ljudih. Poleg tega pa morajo biti prežeti z združnim duhom in res pripravljeni delati in voditi zadrugo v korist združnikov.

Glede višine deleža, jamstva in pristopnine naj velja, da naj bo delež primerno visok, zato naj pa imovitejši člani vplačajo po več deležev, ker zadruga brez osnovnega kapitala tudi ne more delati. Sicer to itak lahko določi upravni odbor, če pravila to dopuščajo, za vsakega posameznika posebej po njegovem imovinskem stanju na sejah, na katerih mora razpravljati o vsakem, ki ga hoče sprejeti kot člana v zadrugo. Na seji ga tudi lahko iz utemeljenih razlogov odkloni. Sicer pa na splošno lahko postane član zadrug vsak polnopravni državljani, ki prebiva v njenem okolišju.

Jamstvo združnikov naj bo za današnje razmere vsaj 5 do 10 kratno. S tem jamstvom bo zadruga dvignila svojo kupno moč in ugled na eni strani, na drugi strani pa bodo člani posvečali zadrugi tem več pažnje, čim bolj se bodo čutili vezane na zadrugo.

Zadrugo je treba vpisati pri okrožnem narodnem sodišču. S tem postane zadruga pravna oseba. Predhodno pa mora overiti upravni odbor pri narodnem okrajnem sodišču svoje podpise. Šele z registracijo lahko začne zadruga uradno poslovati.

(Nadaljevanje sledi)

ku jugoslovanske ustave, si ne poglabljajo samo demokratične zavesti, ampak spet in spet manifestirajo našo skupno zahtevo: Tukaj je Jugoslavija! O tem pričajo neštete resolucije, ki jih naše ljudstvo, dnevno naslavlja na ministrstvo za konstitucijo v Beogradu ali pa jih pošilja za podpredsednikom Zvezne jugoslovanske vlade Edvardom Kardeljem, ki je odšel v tujino, da ponovno potrdi naše že tisočkrat potrjene zahteve.

Tak je izraz naših ljudskih množic, katerega Vam mi danes v imenu vsega našega ljudstva toimačimo.

Dujc pred vojaškim sodiščem oproščen

Dne 11. t. m. se je vršila pred anglo-ameriškim vojaškim sodiščem razprava proti tov. Albinu Dujcu, članu okrožnega odbora SIAU-a za Goriško in tov. Ivanu Valentiniču, tajniku okrajnega NOO za Kanalsko. Arretirala ju je anglo-ameriška vojaška policija 30. novembra 1945 in obtožena sta bila, da sta imela masovni sestanek v Kanalu, brez dovoljenja anglo-ameriške vojaške uprave.

Po izjavi priča, okrajnega guvernerja za Kanalsko, ki je izjavil, da tov. Dujc in tov. Valentinič nista imela v Kanalu nikakega organiziranega sestanka, temveč sta se samo pogovarjala s skupino mladeničev, ki so se šele vrnili iz taborišča iz Francije, je sodišče oba tovariša oprostil.

Hočemo pravo ljudsko oblast, hočemo našo ustavo — hočemo k Titovi Jugoslaviji!

Dva brloga črne borze odkrita

Pod krinko trgovcev »z mešanim blagom« sta skušala Likar in Bavdaž nadaljevati svoje oderuško trgovanje tudi po osvoboditvi, skušajoč izkoristiti trenutne ekonomske težave in v trdnem prepričanju, da se »zlati časi svobodne trgovine« niso zaključili

Tudi na Vzhodnem Primorskem se pojavlja tu in tam blago po pretiranih cenah in naše ljudstvo je postalo pozorno in sklenilo, da odkrije žarišča brezvestne črne borze in špekulacije. Tako so v kratkem času odkrili naši ljudje dva črnoborzijska brloga, in sicer enega v Idriji in enega v Podgradu. V obeh primerih se je skrivala protiljudska špekulacija pod krinko »trgovcev z mešanim blagom in gostilničarjev«.

Pred nedavnim so vaščani iz Spodnje Idrije razkrili na zboru volivcev črnoborzijskega špekulanta Likarja Ivana, rojenega 1890 na Vojskem, sedaj stanujočega v Spodnji Idriji. Omenjeni Likar je odiral ljudstvo v Spodnji Idriji in vsem je bilo znano, da si kopiči zaloge.

3. maja 1945 pa je organom mlade ljudske oblasti ob priliki popisovanja zalogo prijavil le majhne količine blaga. Končno je zvedelo tudi ljudstvo, da ima Likar »uradno« samo skromne zaloge, po domače povedano, da je Likar vso svojo zalogo skrill. Zato je ljudstvo pred nedavnim na zboru volivcev zahtevalo, da izvrši Narodna zaščita preiskavo pri njem.

Ko so prišli k njemu organi Narodne zaščite, je na posebno vprašanje, če ima kjer koli kakršne koli zaloge, Likar hladno izjavil, da edino, kar ima, ima v trgovini. Izven trgovine, je nadalje izjavil, nima ničesar. Tudi strankam, ki so med tem spraševale po cigaretah in tobaku, je mirno izjavil vpricho organov Narodne zaščite, da tudi tega blaga nima.

Sama hišna preiskava pa je dokazala prav nasprotno. Likar je imel po vseh kotih svoje hiše spravljeno in skrito blago, zlasti pa v kleti in v neki posebni shrambi, do katere je bil vhod zabunkan z zaboji, sodi in drugo staro šaro. V kletnih prostorih so organi NZ odkrili večje količine skrivnega blaga. Med temi stvarmi so bile velike količine tekstilnega blaga, nad 170 kg vrvi, dokaj konjskih vprež, obutve, sukanca, zaboj šip, 16 rezil za vodne žage in mnogo raznih predmetov, ki jih dnevno rabi kmečko gospodarstvo, zlasti v današnjih dneh splošne obnove. V drvarnici pa je imel sodček motornega olja in sod nafte, izgovarjal pa se je, da je to že »pregoreto«. Preiskava je dokazala, da je tudi to laž. Poleg tega so našli pri njem 30 kg pokvarjene moke, za katero je izjavil, da je povsem »pozabil« njanjo. V teku preiskave so našli tudi nekaj cigaret in tobaka. Tak je bil uspeh preiskave.

Likar je splošno znan kot star špekulant in je bil celo za časa roparske fašistične oblasti, kateri se je zdelo prehudo odiranje, ki ga je vršil Likar, obsojen na šest mesecev zapora zaradi špekulativstva. Sploh je to človek, ki se je do sedaj okoriščal z delom in trudom drugih, to je delovnega ljudstva. Svoje podlo delo je vršil tudi v času narodno osvobodilne

borbe in niti na misel mu ni prišlo, da bi podpiral osvobodilni pokret. On je mirno črnoborzijski in tako slabil ekonomsko moč našega ljudstva. Tudi po osvoboditvi se ni spremenil, v trdnem prepričanju, da se »zlati časi za špekulante« niso zaključili, ker so še velike težkoče in ekonomske stiske. Ljudske oblasti ni upošteval in se je v svoji nadutosti celo norčeval iz ukrepov in odredb teh organov. Razumljivo je potem tudi to, da je socialno izkoriščal svoje uslužbence. Tako ve na primer njegova uslužbenka Grošelj Julka, da je od 1. oktobra 1942. leta, ko je prišla k Likarju za vajenka, pa do aprila meseca 1944 morala delati samo za hrano, ne le v trgovini, ampak pozno v noč tudi v kuhinji. Ko pa ji je začel aprila 1944. leta plačevati po 210 lir mesečne plače, ki se je potem v teku enega leta dvignila na 374 lir, pa se je morala vajenka hraniti sama.

Drug tak primer je tudi trgovec in restavrat v Podgradu, okraj Ilirska Bistrica, Bavdaž Tomaž-Štefan, rojen 15. decembra 1891 v Avčah pri Kanalu. Na razne prijave vaščanov so organi NZ izvršili pri njem preiskavo in našli precej velike količine vojaških stvari. Tako je bilo zaplenjenih 62 vojaških hlač, 16 vojaških jopičev, 27 spodnjih hlač, 10 vojaških rjuh, dve motorni kolesi znamke Guzzi, tudi vojaškega porekla, in eno motorno kolo znamke MM, katero pa je imel razstavljeno. Poleg tega je imel italijanske cigarete ter ogromne količine konjaka, ruma, žganja, ki jih ni prijavil.

Bavdaž priznava, da je blago nakupoval v Trstu od črnoborzijsancev, da ga je sam pripeljal v Podgrad, izgovarja pa se, da je imel blago namenjeno za domačo porabo, v isti sapi pa govori, da je nameraval blago pokloniti spomladni naši vojski. Prav v taka nasprotja pri izjavah zapada njegov sin, ki pri istem zasliševanju govori, da njegov oče ni imel namena kar tako zastopati deliti blaga, ampak da ga je hotel dati potrebnim prijateljem in znancem. Obenem pa pravi dobesedno: Ker je moj oče vedel, »da to blago ne gre«, je rekel, da ga bo držal do spomladi in potem daroval partizanom. Vsekemu preprostem človeku se takoj pojavi misel, da ta »velikodušni rodoljub« le ni opustil misli na prodajo, ampak da mu je bila to osnovna misel. Saj bi lahko »velikodušni Bavdaž« to blago poklonil partizanom že kar sedaj za zimo, ko je tudi blago najpotrebnejše. Toda on ga je skušal le nekako spraviti v promet, preden bi ga bil poklonil.

S tem, da Bavdaž ni prijavil velikanskih količin žganih pijač, katere je posedoval, je enostavno osleparil našo mlado ljudsko oblast za trošarino. Na ta način je ekonomsko slabil položaj naše oblasti. Kar je bilo mogoče ugotoviti pa zaseženih koli-

činah žganih pijač, bi znašala trošarina za to 51.288 lir.

V zadnjih dneh pa se je pojavila v bližnjih vaseh organizirana akcija, v kateri ljudje prosijo za omejenega Bavdaža, kar kaže, da so nekateri ljudje nepoučeni o stvari in nasedajo organiziranim provokacijam tistih, ki so osebno zainteresirani na tem, da bi se Bavdaževa krivda prikrla ali pa celo opravičila s splošno ljudsko zahtevo.

Prav zato navajamo podrobnejše izjave, ki jih je podala priča, ki dobro pozna razmere pri Bavdaževih, ker je bila dolga leta tam uslužbena. Priča izpoveduje, da je Bavdaž izkoriščal uslužbence, jim plačeval po 100 lir na mesec. Zaradi tega so ga celo protidelavski fašistični sindikati prijeli in inšpektorat v Trstu mu je naložil, da mora plačati 15.000 lir razlike osleparjenim uslužbencem. Bavdaž pa je svojim uslužbencem zagrozil z odpustitvijo in so mu slednji vrnili ves denar, katerega jim je on na inšpektoratu uradno izplačal. K delu jih je stalno naganjal, delali so do dveh ali celo do treh ponoči, zjutraj pa so mu morali biti že ob sedmi uri na službenem mestu.

Ista priča izpoveduje, da je prišel Bavdaž v Podgrad 1920. leta iz Trsta, kjer je imel trgovino z jestvinami. Začel je dajati blago na odprt račun; to mu je omogočilo, da je po eni strani dražje prodajal, po drugi strani pa, da je gospodarsko izrabljal ljudstvo. Tako je nekomu, ki je bil pri njem zadolžen za 4000 lir, enostavno odvzel gozd, ki je bil vreden 40.000 lir.

Bavdaž je bil tudi član PNF; seveda iz čisto izkoriščevalskih namenov, o čemer zopet govori naslednja stvar. Bavdaž je imel »poslovne stike« s podežlatom. Ko je Pokrajina dajala občinam bone, na podlagi katerih so reveži na vasi lahko brezplačno dvignili gotove količine hrane, je podešta enostavno te bone izročil Bavdažu, le-ta pa je izdelal dobavnice in fakture ter prejel kritje od Združenja za zimsko pomoč. Tako sta na račun tamošnjega ljudstva skozi nekaj let služila lepe tisočake fašistični podešta in brezdušni izkoriščevalci Bavdaž. Jasno pa je, da je potem tudi padla kakšna drobtinica z Bavdažove mize, samo da ljudje niso vedeli, da je skozi in skozi prisleparjena.

Oba črnoborzijsca so organi NZ pripravili in čakata, da izreče ljudstvo svojo neizprosno sodbo nad njima. Odkritje Likarjevega in Bavdaževega brloga pomeni neodpušljivo napoved iztrebljanja protiljudske špekulacije vsem tistim, ki nočejo razumeti, da pod pogoji ljudske oblasti ne sme biti izkoriščan človek po človeku.

Kdor še ni poravnal naročnine, naj to stori čimprej!

Ljubljanski špekulant obsojen v Postojni

Prosta prodaja tobačnih izdelkov v Jugoslaviji ter v coni B na eni strani in veliko pomanjkanje istih v coni A, zlasti pa v Trstu na drugi strani, sta povzročila, da so razni špekulanti in črnoborzijski začeli na debelo nakupovati tobačne izdelke v krajih, kjer je prosta prodaja, in jih tihotapiti preko demarkacijske črte, kjer so jih potem z lahkoto prodajali za trikratno ali celo petkratno nabavno ceno.

V poletnih mesecih se je sprožil cel plaz tihotapcev in špekulantov, ki so hoteli priti na lahek način do mastnih zaslužkov in ki so se pri tem svojem poslu posluževali vseh mogočih trikov. Narodna zaščita in ljudska sodišča so imela polne roke dela pri preganjanju teh špekulantov, ki so povzročali, da je v mnogih okrajih cone B nastalo pomanjkanje tobaka in da potrošniki včasih niso mogli dobiti niti ene cigarete, dasi je bilo na tem ozemlju zadosti cigaret za vse prebivalstvo.

Eden takih špekulantov velikega kalibra je tudi Jazbec Karel iz Ljubljane. Letos, konec poletja, je skušal iztihatpiti v Trst 45.990 Morava cigaret. Organom Narodne zaščite iz Postojne, ki so ga zalotili, je takoj ponudil en kovčeg cigaret kot podkupnino, da bi ga spustili naprej. Misli je najbrž, da živi še v časih stare Jugoslavije ali v dobi okupacije in da bo mogel s podkupnino preprečiti, da bi organi ljudske oblasti ne vršili svoje dolžnosti, kot je bilo to včasih mogoče. Seveda se je pošteno zmotil. Narodna zaščita ga je takoj priprla in napravila ovadbo javnemu tožilecu.

Toda Jazbec še ni odnehal. Na vsak način je hotel priti do svojih cigaret nazaj in se izogniti zaslužni kazni. Priskrbel si je potrdilo ministrstva za gozdarstvo, da je bil njegov avtomobil pokvarjen na službeni vožnji. S tem potrdilom je hotel kovati svoj kapital in priti do zaplenjenih cigaret, ki so predstavljale takrat precejšno vrednost, posebno še, ker je računal, da jih bo lahko v Trstu prodal za približno vsotico 250.000 lir. To potrdilo je ponaredil tako, da je pripisal, da prosi dotično ministrstvo, da naj se mu vrnejo zaplenjene cigarete. Že iz potrdila samega je bilo takoj razvidno, da je bil dostavek naknadno pripisan in da je očitno ponarejeno. Ko se je po izvedbah ugotovilo, da takega dostavka na potrdilu prvotno ni bilo, je tudi Jazbec moral priznati, da je potrdilo ponarejeno.

Okrajno narodno sodišče v Postojni je obsodilo Jazbeca zaradi poskusa špekulacije in zaradi ponareje javne listine ter uporabe iste na 8000 lir denarne kazni in izreklo zaplenbo vseh cigaret.

Zaradi prenizke kazni je prijavil javni tožilec priziv na okrajno narodno sodišče v Postojni.

Ker je kazalo dejanje, zaradi katerega je bil Jazbec obsojen in način njegovega obnašanja, da gre za poklicnega špekulanta, je okrajno sodišče, preden je izreklo svojo odlo-

čitev, izvršilo poizvedbo o njegovem prejšnjem življenju pri NOO obdolženčevega bivališča.

In res se je na podlagi teh poizvedb ugotovilo, da se je Jazbec že za časa okupacije bavil izključno s črno borzo na debelo. V Rožno dolino je prišel še za časa bivše Jugoslavije brez vsakega premoženja. Z uspešnimi špekulacijami ter s črno borzo na račun preprostega ljudstva se je dokopal do precejšnjega premoženja. Tako si je kupil parcelo v vrednosti približno pol milijona, nadalje avtomobil, več pisalnih strojev ter razne druge stvari. Družil se je z našim največjim krvnikom Hlebcom, kateri ga je še zadnjo noč pred osvoboditvijo obiskal in mu nekaj z avtomobilom pripeljal, verjetno del svojega naropanega blaga. Nadalje je bil v prijateljskih stikih z gestapovcem Fornejzjem, s katerim se je večkrat družil in kateri mu je pomagal in dajal zaščito pri njegovih črnoborzijskih poslih.

V najtesnejši zvezi z gestapovci in z domačimi izdajalci je Jazbec vršil črno borzo v takem obsegu in tako očitno, da so mu celo nemški okupatorji zaplenili za približno 300.000 din masti, mesa, moke, salam, cigaret in drugih predmetov.

Svojih špekulantskih poslov tudi po osvoboditvi ni opustil. Po poklicu je pekovski mojster, ki pa ne izvršuje svojega poklica, ker mu črna borza bolj prija in — seveda tudi bolj nese.

Na podlagi teh ugotovitev se je okrajno narodno sodišče prepričalo, da ne gre za navadnega špekulanta, temveč za špekulanta in črnoborzijsca po poklicu, za pravo ljudsko pijavko. Ugodilo je prizivu javnega tožilca in zvišalo izrečeno kazen tako, da je obsodilo Jazbeca zaradi kaznivega dejanja špekulacije in ponareje javne listine ter uporabe iste na skupno kazen 6 mesecev prisilnega dela z odvzemom svobode ter z denarno kaznijo 150.000 lir. Obenem je bil potrjen tudi izrek o zaplenbi vseh cigaret.

Ljudska sodišča vrše svojo sveto dolžnost; sodijo, kar ljudstvo obtožuje.

★

Kuzma iz Borjane

Špekulant Subotič Andrej, gostilničar znan pod imenom »Kuzma iz Borjane«, kupuje vino za svojo gostilno v Brdih, kjer se dela silno naklonjenega partizanom in republikli Jugoslaviji, ker sicer bi tam malo opravil. V Brdih nasedejo njegove mu govorjenju in mu zato prodajajo vino. Doma pa pravi, da nima vina »za ta rdeček«. V svoji gostilni ima za vrati drog za zapiranje polken. Poslužuje pa se ga najbolj, da z njim podi iz gostilne zavedne vaščane, one, ki so delali za partizane in so ostali tudi danes trdni v svojem delu za narod. Na dan sv. Treh kraljev je z drogom napadel tov. Avgusta Uršiča, ki ima brata v JA, in Antona Stresa, ki je bil pred časom izpuščen iz JA — ter ju celo rani.

Tistim, ki se sami izločajo iz ljudstva

Na Planini pri Vipavi je pred letom 1927 delovalo Prosvetno društvo, ki je imelo svojo knjižnico in igralški oder. Ker je grozila nevarnost, da bo fašistična Italija ukinila prosvetna društva, je to Prosvetno društvo na Planini vneslo v svoj pravilnik poseben člen, v katerem pravi, da preide v primeru razpusta ali prestanka Prosvetnega društva njegova imovina v last cerkve. Kakor so Planinci predvidevali, se je tudi zgodilo. Prosvetno društvo je bilo razpuščeno in avtomatično je cerkev postala lastnica knjižnice in odra. G. župnik Pišot je vse to prevzel in skrival pred fašisti vse do svobode ter tako rešil premoženje Prosvetnega društva, rešil na ta način, ponavljam, da je te knjige in oder skrival pred fašisti. Prišla je svoboda, ljudstvo si je izvolilo svoje predstavnike, svojo ljudsko oblast in Prosvetno društvo je zopet oživelo. KNOO Planina je pozval g. župnika, da knjige in oder vrne lastnikom, t. j. oživelemu Prosvetnemu društvu, toda g. župnik tega ni storil, ampak je, namesto da bi vrnil to, kar mu je ljudstvo v stiski zaupalo kot poštenjaku, vrednemu zaupanja, pred oltarjem povedal vsemu zbranemu ljudstvu v obraz, da on njihove oblasti ne prizna, pa ne samo krajev-

nega NO odbora, tudi višje oblasti ne, češ da je še premalo utrjena. G. župnik pa tudi na ponovne želje Prosvetnega društva in naših oblasti ni odnehal, ampak je vztrajal, toda sedaj je našel drug izgovor. Nena doma je ugotovil, da on sam ni upravičen, da izroči knjige in oder lastnikom in izjavil, da mora vprašati škofijski ordinariat v Gorici, ki edini lahko odloča o teh knjigah in odru. Škofijski ordinariat je seveda izdal svojo rešitev, odločbo, v kateri pravi, da je cerkev upravičena pridobivati lastnino kakor vsaka fizična ali pravna oseba in da je cerkev pridobila lastnino nad knjigami in odrum na podlagi pravil Prosvetnega društva samega, to se pravi z drugimi besedami, na zakonit način. H koncu pa je še dostavljeno, da naj se g. župnik ne protivi višji sili, če bi to škodovalo interesom cerkve ali tako nekako. Kaj je s tem dokazal g. župnik? Dokazal je to, da ne prizna ljudske oblasti, da pa na drugi strani prizna škofu Marghottiju pravico razpolaganja s slovenskimi knjigami. Vsi primorski Slovenci vedo, da je bil škof Marghotti fašist, da je bil namesto škofa Sedeja, ki je bil zaveden Slovenec, nalašč zato postavljen v Gorico za škofa, da bo na Primorskem preganjal slovenski je-

zik in da ga potem, ko je bil že vržen iz šol in uradov, vrže še iz cerkve. Marghotti je to poslanstvo, zvest fašizmu, izvršil hitro in točno. Marghotti je bil slovenskim knjigam prav tako nevaren kakor vsak fašist s »cofom«. Zato se moramo zahvaliti le sreči, da Marghotti teh knjig ni našel pri g. župniku, kajti če bi jih našel, teh knjig danes ne bi bilo in bi jih ne bilo treba vračati Prosvetnemu društvu. Sedaj pa ta g. župnik, isti, ki je knjige pred Marghottijem skrival, vprašuje tega istega Marghottija, kaj naj napravi s knjigami. Marghotti, ki je bil slovenskim knjigam nevaren, bo torej odločil, čigave so knjige. In vse to zaradi tega, ker neki kanon, neki paragraf iz cerkvenega prava tako pravi. Važen je kanon, ni pa važno to, da so knjige kupili naši kmetje s Planine s svojim denarjem. Važen je pravilnik Prosvetnega društva, ni pa važno dejstvo, da se to društvo svoji lastnini ni odreklo, ampak je v stiski našlo edino rešitev v tem, da prepusti imovino cerkvi. Prepusti ne zato, da zavzre lastnino, ampak da jo ohrani; prepusti v zaupanju v g. župnika in v prepričanju, da bo g. župnik sam, brez grožnje in sile, vrnil imovino, katero je branil propada. G. župnik pozablja, da je edini pravi paragraf poštenost, pozablja, da za Planince velja še dandanes samo tisti tihi dogovor, nikjer zapisan, pa kljub temu

edino veljaven dogovor med g. župnikom in ljudstvom, da bo g. župnik knjige in oder skrill, in če bodo stvari rešene, če bo Primorska kdaj svobodna, spet izročil — ne škofu Marghottiju, ampak pravemu lastniku in to je prebivalstvo Planine. G. župnik pa se nasprotno poslužuje tiste g. pravilnika, ki je bil tako napisan, kakor je bil zapisan, le v stiski in g. župnik izrablja to stisko, ki jo je povzročil fašizem. Tihega dogovora se noče več spominjati, nič ne ve za skriti smisel pravilnika. Dela se ne umnega in se drži črke in številk raznih členov in kanonov. On pozna samo lastninsko pravico, a nič ga ne zanima, kako je sedanji lastnik pridobil to pravico. Prenos lastninske pravice od Prosvetnega društva na cerkev je bil samo zunanji. To ve na Planini vsak, ki je takrat doživel ukinitvev Prosvetnega društva. Ne, g. župnik je vse vzel za res in se sklicuje na Marghottija, ki tudi hoče vzeti za res. Mi vprašujemo g. župnika, ali bi on v svoji slepi pokorščini tudi zažgal knjige, če bi to ukazal škof Marghotti? Ali bi on tudi rabo slovenskega jezika zabranil v cerkvi, če bi tako ukazal škof Marghotti? Ali bi on tudi fašistično zastavo blagoslovil, če bi tako ukazal škof Marghotti? Ali bo on na ukaz škofa Marghottija morda kdaj tudi zlato in denar pobiral za vojno proti Abesiniji ali pa kar celo — proti

FLR Jugoslaviji? Ali g. župnik vse napravi na ukaz škofa Marghottija in njegovega ordinariata?

Zakaj navajamo tako podrobno ta primer? Zato, ker je iz njega razvidno, kako so se nekateri predstavniki cerkve sami ločili od ljudstva in s tem od ljudske države Jugoslavije in kako hočejo zapuščeno ljudstvo razdvajati. Zakaj g. župnik pod fašistično Italijo ni nikdar izpred oltarja odrekal fašistično oblast? Zato, ker se je bal fašistov, ali pa, ker je soglašal s fašisti. Tretje možnosti ni. Zakaj si danes, v dobi ljudske oblasti, upa nastopati? Zato, ker se ljudstva ne boji, ali zato, ker je proti ljudstvu? Tretje možnosti ni. In zakaj se ljudstva ne boji? Zato, ker računa na podporo reakcije, pa ne ve, da se ta reakcija utaplja. Če bi to vedel, bi se ustrašil reakcije in škofa Marghottija in potuhnjeno trobil, da se ne zanima za politiko. Videti je, da g. župnik edino silo in brutalnost rešpektira, kajti sicer bi njegova pohlevnost pred fašisti in sedanja predrznost ne bili razumljivi.

Naj se g. župnik Pišot in vsi njemu enaki zavedajo, da s tem, ko skušajo rušiti ljudske vrste, se sami izločajo iz njih in ljudstvo ne vidi več v njih »vojnih dušnih pastirjev, ampak sovražnike ljudstva, izdajalce ljudskih koristi, razbijalce ljudskih bojnih vrst, kratkomalo podle eksponente reakcije. Dragan Premrov.

Z našo ustavo gremo lahko med vsako delavno ljudstvo, vsak delaven človek je njen prijatelj

Že bežen pregled poročil študija ustave po coni B pokaže, da je ljudstvo v veliki meri razumelo njeno glavno bistvo, to je vprašanje prehoda oblasti iz rok reakcionarjev in protiljudskih klik v roke ljudstva. Na podlagi takega pogleda na ustavo, pogleda, ki si ga je že v večini osvojilo naše ljudstvo, gremo lahko z našo ustavo med vsako ljudstvo in vsak delaven človek mora postati njen prijatelj.

Govoriti o ustavi pomeni torej govoriti o tem, da je ljudstvo prevzelo vodstvene položaje v oblasti, pomeni govoriti o produkcijskih sredstvih, ki služijo zgolj koristim ljudstva, pomeni govoriti o tem, da je dobil delavec pravico do dela, da je dobil kmet zemljo, da je dobilo vse ljudstvo pravico in možnost, da samo odloča o svoji usodi. Torej pomeni danes razpravljati o ustavi tudi razpravljati o tem, kako mora ljudstvo držati pridobljene pozicije, da mu jih reakcionarji in fašisti ponovno ne iztrgajo. Razpravljati o ustavi pomeni torej tudi razpravljati o načinu protifašistične borbe, pomeni iskati borbenih načinov proti špekulantom in črnoborzijsancem, pomeni stopati v odkrito borbo proti saboterjem in delomržežem ter razkrinkavati vse tiste, ki skušajo na kakršen koli zločinski način postopati oprašanje razpravljajo o ustavi na kakšno drugo platformo. Dalje pomeni razpravljati o ustavi, razpravljati o mobilizaciji novih sil, novih kadrov, pomeni vztrajati jekleno na dosedanjem stališču, pomeni manifestaciono zahtevati, da ne sme niti del našega delovnega ljudstva, ki se je borilo za ljudsko oblast, ostati pod kakršno koli drugo oblastjo. To pa zopet pomeni, ponovno pribijati zahtevo: Mi hočemo in moramo biti priključeni k Titovi Jugoslaviji.

Poglejmo torej samo na nekaj krajev, kjer se je v enem dnevu, to je 6. januarja, oršilo razpravljanje o ustavi. V bioskem cerkljanskem okraju je razpravljalo o ustavi poleg manjših zaključnih krožkov ne-

kaj sto ljudi. V samem Otaležu, kjer je bilo zbranih nad 180 vaščanov, so diskutant ozklikali ustavi in demokratičnim pridobitvam, ki jih prinaša. V Želinu je nad 70 volivcev in v Reki nad 50 zelo živahno govorilo zlasti o vprašanju gospodarsko socialnih pridobitev. Prav tako so se razpravljali o ustavi udeležili skoraj vsi vaščani iz Šebrelj. Poleg tega se je vršila prav živahna obravnava v Planini, v Zakrižu in Ravnah, kjer ljudje kar sami vodijo množična razpravljanja. Zanimivo je, kako prav na teh razpravljanih ljudje sami odkrivajo take, ki jim je vse prej kot pa do tega, da bi prišlo ljudstvo v celoti do oblasti. Poleg tega pride do izraza prava protifašistična zavest naših ljudi. Tako je na pr. v Ravnah ostala nenadoma neka mamica in izjavila: »Zdaj pa vem, zakaj je SIAU; tudi jaz se hočem opisati.« In še v Poljanah so razpravljali ta dan o ustavi, kjer je bilo zbranih tudi okrog 50 ljudi.

Živahno je bilo razpravljanje po vaseh postojnskega okraja; tako je v Novi Sušici nad 90 ljudi, v Šmihelu okrog 200 ljudi, v Hruševju okrog 100 ljudi, v Košani okrog 160 ljudi, v Knežaku nad 200 ljudi in večje skupine v Hrenovcih, Stranah, Šempetru razpravljalo o osnutku ustave in si osvajalo potrdilo zahtevo primorskega ljudstva, katere je naš človek postavil v času narodno osvobodilne borbe.

In isto je bilo sploh po vseh okrajih v coni B. Kako gleda naš preprost človek na to ustavo, pa nam razjasni izjava starejšega možaka iz Idrije, ki je približno takole dejal aktivistu, kateri je držal v roki brošuro o osnutku ustave: »Tovariš, daj, pokaži mi to knjižico! To je zlata knjižica delovnega ljudstva in po časi jo moramo razumeti vsi.«

To pa je tista glavna in osnovna sila, ki žene našega človeka po trudopolnem delu k študiju ustave.

Kako se dá pa to »farizejsko« opravičiti?

V Trnovem pri Ilirski Bistrici je lani v decembru mesecu umrl za tifusom delavec Mikuletič. Zaradi težkih gospodarskih prilik, v katerih je ostala vdova, so takoj priskočili na pomoč delavci in vaščani. Od svojega dnevnega zaslužka so si odrgali in žrtvovali za pogreb zavednega slovenskega borca, delavca Mikuletiča. Tako so s svojim tovarištvom omogočili dostojen pogreb. Žena pa je ostala dolžna župniku za cerkveni obred. Računala je, da plača pogrebne stroške, ko si malo opomore iz prve stiske; toda pred božičem jo je župnik terjal za dolg.

Ljudje se opravičeno sprašujejo, kako so mogli delavci prispevati, kako so mogli vaščani pomagati, župnik pa ni mogel niti toli potrpeti, da bi jo terjal vsaj po božiču in upravičeno je neka druga ženica dejala: »Slab je tak župnik in neoreden, da razširja besedo božjo, če ne more niti toliko žrtvovati za ubogo osirotelo vdovo kot naši preprosti ljudje.«

Ali pa tole! Na Knežaku na Piški so iz cerkvenega pevskega zbora od-

slovlili šest pevcev, pristašev Osvobodilne fronte in so jim rekli, da nimajo pravih glasov za petje. Odslovljeni tovariši so že marsikatero »dobro urezali« in so vedeli, da gospodu župniku ni všeč njihova prisotnost ne zaradi slabih glasov, ampak zaradi tega, ker so stari, prekaljeni člani Osvobodilne fronte. To njihovo podmeno pa je kmalu potrdil sledeči dogodek: Pri polnočnici se je cerkvenemu pevskega zboru na lepem zmešala štrana in pevci so jo precej zavozili. Naenkrat pa so poprijeli pred kratkim iz pevskega zbora odslovljeni tovariši in dobro zapeli pesem. Ko so ljudje to videli, so takoj pomislili na to, da gospodu župniku res ne gre samo, da bi vaščane učil peti, ampak da si ustvarja v prospektivnem društvu prvo stopničko za razdajanje ljudi na vasi.

Tiskovni sklad

Tiskovni sklad do sedaj: 30.653 lir, 92 din.

Tiskovni sklad 12. jan. 1946

500 din

Ajdovščina . . . 5458 lir

500 din

Idrija 190 lir

Star primorski borec nas zapušča

Prav v teh velikih dneh, ko bomo na Primorskem odločilno bitko za potrditev naše krvave borbe, smo zvedeli, da nas zapušča star primorski partizan, junak IX. korpusa, sedanjí komandant Vipavskega vojnega področja podpolkovnik Franjo Rustja.

Tovariš podpolkovnik se je rodil 20. januarja 1916 v Trstu. Njegovi starši so se preselili v Maribor, kjer je posejal osnovno šolo in dokončal gimnazijo. Že v mladostnih letih, ko je bil še v Trstu, je vzljubil naše morje in zato je po dovršeni veliki maturi stopil v pomorsko vojno akademijo v Dubrovniku. Vse do razpada Jugoslavije je bil poročnik korvete na bojni ladji »Dalmacija«. Kot oficir bivše jugoslovanske vojne mornarice je bil zajet in odveden v italijansko internacijo, od koder je pobegnil in vstopil kot borec v Tomšičevo brigado maja 1943. Bil je eden izmed redkih oficirjev bivše Jugoslavije, ki je vedel, kje je njegovo mesto v času, ko je šlo za obstoj narodov Jugoslavije. Vse svoje sposobnosti je posvetil Jugoslaviji. Kmalu je postal načelnik štaba bataljona in nato načelnik štaba Gradnikove brigade, s katero je prispel septembra 1943 na ozemlje Slovenskega Primorja. Njegovo ime je tesno povezano z XXXI. divizijo, v kateri je bil operativni oficir, in z XXX. divizijo, ki jo je istočasno s komandantom Istokom prevzel kot načelnik štaba. Kmalu so se pokazali vidni uspehi, kajti v eni noči meseca maja 1944 so borci XXX. divizije likvidirali sovražne postojanke v Dornbergu, Prvačini, Steškah, Dobrovi in Mlinu pri Dorenbergu. Borci iste divizije so uničili postojanko v Razdrtem in razstrelili most v Avčah v Soški dolini. Nato je bil postavljen za prvega pomočnika načelnika štaba IX. korpusa. Malokdaj se ga je videlo na sedežu štaba, ker je bil vedno okrog pri divizijah, katerim je nudil vso strokovno pomoč, in to v času, ko so bile najhujše ofenzive na edinice IX. korpusa. V zadnji ofenzivi (velikonočni) je bil stalno pri diviziji Garibaldi, katero je rešil brez izgub iz obročja. Sodeloval je tudi v borbah za Trst in to z XXX. divizijo. Kmalu ko je bil osvobojen Trst, je bil imenovan za komandanta mesta Tržič. Zaradi njegovih sposobnosti je bil nato postavljen za načelnika tržaškega področja in kmalu za komandanta, katero funkcijo je vršil vse do svojega odhoda.

Naš komandant pa je bil istočasno tudi borec — Titov vojak v pravem pomenu besede. Kot načelnik XXX. divizije se je osebno udeležil vseh akcij in mu je bilo najhujše, če je moral ostati na sedežu štaba, potem ko sta komandant in komisar šla z borci v borbo. Čestokrat se je dogodilo, da so šli vsi trije na položaje in tako z osebno hrabrostjo in junaštvom dajali vzgled vsem ostalim. V borbah je bil dvakrat laže in enkrat teže ranjen. Za svoje junaštvo je bil odlikovan z redom hrabrosti. Kljub temu, da bi moral iti v bolnišnico, je neumorno in požrtvovalno opravljal službo dalje.

Pri vseh pripravah za akcije se je izkazal zelo premišljenega in preudarnega. Zavedajoč se, da sam ne zmore vsega, se je vedno posvetoval z ostalimi, kako s čim manjšimi žrtvami priti do uspeha. V sprejetih sklepih pa je bil trden in odločen. S svojim mirnim in discipliniranim ponašanjem je bil vzgled vsem borcem in kot tak lep primer Titovega oficirja. Do vseh je bil enako in pra-

vično strog. Za vsakega je imel polno razumevanja in je nudil vsakemu pomoč, če je le bilo v njegovi moči. Zato ni čudno, da je bil in je priljubljen pri vseh tovariših.

Kakor je bil naš komandant tov. podpolkovnik Rustja Franjo neustrašen borec in dober strateg pri osvobajanju Slovenskega Primorja, prav tako se je izkazal neumornega pri obnovi težko prizadete ožje domovine. Okupator je zapustil požgane vasi in domove, porušene in oropane tovarne, razdrte ceste in mostove, razbite šole in druga javna poslopja. Edino vojska je bila tista, ki je bila sposob-

Podpolkovnik tov. Rustja Franc, komandant VVP.

na takoj po osvoboditvi pristopiti k delu za obnovo. Brez vsestranskega razumevanja, podpore in spodbujanja pa obnova na Primorskem ne bi dosegla tolikega uspeha, če ne bi bilo komandanta Vipavskega vojnega področja! Največjo skrb in pažnjo je posvečal pogorelcem v narodno osvobodilni borbi prizadetih vasi. Zastavil je ves svoj ugled in vpliv, da se je naredilo precejšnje število lesenih barak, da se je obnovilo precej stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij. Tako je bilo do zime dober del prizadetega prebivalstva spravljenega pod strehe. Prav tako so se obnovile šole in druge javne zgradbe, ki so potrebne narodu za normalen kulturni razvoj. Tudi obnovi prometa je naš komandant posvečal veliko pažnje. Znal je ceniti pomen komunikacijskih sredstev v času borbe same — a še važnejše so dobre ceste

in prometne zveze v dobi miru in splošne obnove. V kratkem času je bilo narejenih več lesenih in betonskih mostov. Popravile in očistile so se državne in federalne ceste. Za prevoz vsega materiala, ki je bil potreben za izvršitev teh del, so bili vedno na razpolago, in to ravno po njegovi zaslugi, kamioni in ostala prevozna sredstva komande VVP. Za vsa dela na obnovi se je osebno zanimal in ne malo kdaj se ga je videlo po požganih vaseh, ko je prišel, da na kraju samem ugotovi, kako delo napreduje. Bil je širokogruden in se ni bal prevzeti nobene odgovornosti na svoje rame, kjer je šlo za vprašanje pomoči celokupnosti. Vse probleme je reševal s polno zavestjo in čutom odgovornosti do naroda.

Naš komandant, ki je te dni odšel na drugo službeno mesto, pa je bil tudi človek po Gregorčičevih besedah:

Odpri roke, odpri srce,
otiraj bratovske solze!

Veliko je število onih, ki jim je iz svojih sredstev in lastne neizčrpane moralne sile nudil materialno in moralno pomoč. Imel je razumevanje in sočutje do slehernega borca in našemu pokretu naklonjenega civilista. Sovražil pa je vse tiste reakcionarne elemente, ki še danes v tej ali oni obliki skušajo škodovati narodu. V borbi proti tem pa je bil neizprosno in dosleden. Kot najlepši znak in istočasno spomenik njegovega sočutja do vseh trpečih pa je Dečji dom v Ilirski Bistrici, za katerega ustanovitve je on dal spodbudo in dejanskega mnogo k temu pripomogel. Danes je v tem domu z vsem preskrbljenih okrog 120 vojnih sirot.

Preobsežno je, da bi človek našel vse zasluge, ki si jih je stekel tovariš komandant z neumornim, neosebničnim in požrtvovalnim delom za ljudstvo, ki še sedaj ni dokončno priključeno materi Jugoslaviji. To ljudstvo, kakor tudi borci, podoficirji in oficirji komande Vipavskega vojnega področja smo mu za ogromno izvršeno delo neizmerno hvaležni in se ga bomo vedno spominjali. Na novem službenem mestu mu želimo istih ali še večjih uspehov in obljublamo, da bomo sledili po njegovi poti neustrašene borbe in požrtvovalnega dela za čimprejšnjo priključitev tega ozemlja k Titovi Jugoslaviji z geslom:

Naprej v borbo

za pravdo in svobodo,
za pravdo in svobodo
slovenskega naroda!

V znamenju dosledne borbe proti fašizmu

Dne 20. decembra ob 9. uri zjutraj so se na zavezniškem kamijonu pripeljali v Šempeter pri Gorici znani četniški razbojniki, isti, ki so aprila meseca umorili nešteto partizanov, ko so tu imeli postojanko. Vsi so bili oblečeni v zavezniških uniformah, na čepicah so imeli pripet srbski grb. Po številu jih je bilo 12, večinoma bivši častniki. Z njimi je bila ena ženska. Ob prihodu v vas so se zglasili pri družini Mervič Božidar št. 116, v gostilni Černic Jožef št. 114, pri družini Ličen, ki je ob priliki nemške okupacije zapustila Maribor, in v graščini na Mufejšcu.

Od Mervičeve družine so zahtevali, da jim vrne stvari, ki so jih ob svojem begu čez Sočo pustili pri njih, in sicer čevlje, plašče, klobuke, nekaj volne in razno. Poročnik, ki ga ljudje dobro poznajo, je pri tej družini med

drugim dejal, da se vsi oni, ki so bili nekdanj v Šempetru, sedaj nahajajo v Napolju.

Šestorica teh četnikov se je zglasila v gostilni Černic, ker so v njihovih prostorih imeli nekdanj svoj sedež. Tu so zahtevali, da jim pokažejo kakšne jugoslovanske časopise. Černičeva hčerka jim je ustregla ter jim dala »Ljudsko pravico«, »Soški tednik« in druge. Zbodel jih je v oči članek, v katerem se govori, da je Italija zatočišče vojnih zločincev. Ob tej priliki so se spogledali in se nasmehnili. Med drugim so se zanimali, za koga je primorsko ljudstvo, zlasti pa Šempetrčani. Černičeva hči jim je brez obotavljanja zabrusila v obraz, da je ljudstvo, kot še nikoli, edino za osvoboditelja maršala Tita. Nato je četnik dejal: »To pomeni, da primorski Slovenci niso za Jugoslavijo?« In zopet jim je odgovorila, da je Jugoslavija Titova in je zato ljudstvo za Tita in Jugoslavijo. Posebno so se zanimali, kakšno obnašanje so imeli partizani za časa, ko so še bili v zoni A, nakar so si ogledali dvorano, v kateri ima ljudstvo v Šempetru svoje kulturne prireditve in zborovanja. Kakor že omenjeno, so šli tudi na Mufejšce, kjer je imel do zadnjega aprila svoj stan četniški poveljnik Djujić. Zahtevali so lopate in krampe; s tem orodjem so šli izkopati neke zavoje, katerih vsebina so baje dragocenosti, denar, zlatina itd. Vse izkopane stvari so naložili na zavezniški kamijon in se z njim odpeljali okrog 11.15 ure. — V gostilni Černic so med drugim izjavili, da se v roku desetih dni vrnejo.

TEHNIČNA ŠOLA V IDRJI

sporoča, da se je redni pouk v I. razredu rudarskega in elektrotehničnega oddelka Tehnične šole v Idriji začel dan 10. januarja 1946.

Uresničuje se sklep Velikih zaveznikov: Zločince pred ljudska sodišča

Slovenskemu narodu je bil izročen največji izdajalec in duhovni organizator tisočih umorov in požigov ter odgonov z domačij v taborišča — Leon Rupnik, da izreče ljudstvo nad njim pravično sodbo. Na isto pot morajo še vsi tisti Rupnikovi pomagači, ki danes še prosto hodijo po Trstu in celo znova obnavljajo svoja zločinska početja.

Okrožna konferenca ljudske srednješolske mladine Vzhodne Primorske

Dne 6. januarja se je v Postojni vršila konferenca ljudske srednješolske mladine Vzh. Prim. okrožja. Zbralo se je okrog 150 delegatov iz vseh gimnazij okrožja. Razpravljali so predvsem o pomenu našega šolstva v okoliščinah, v katerih danes živimo v Julijski krajini. Ugotovili so, da baš zaradi položaja Julijske prajne moramo še bolj napeti vse sile, da bodo naše gimnazije izpolnile svoje program in povežale obenem naše dijake z vso ostalo mladino in ljudstvom v trden napredni blok. Razvila se je živahna diskusija, v kateri so dijaki in profesorji poročali o stanju na gimnazijah. Zlasti so razpravljali o pomenu Ustave FLRJ za nas, o disciplini in udarnišnem učenju v šoli. Profesorji so zahtevali, da so vzgojitelji res vzgojitelji, ki skrbijo za vzgojo dijakov, ne pa le suhi birokrati. Tej zahtevi se je pridružil tudi dijaštvo. Ugotovili so, da mora biti profesor aktivist SIAU. Kdor se izmika, češ da se »ne sme mešati v politiko«, s tem hoče le prikriti svoje reakcionarno lice. Delegati so tudi zahtevali, da se izpopolni pravilnik za dijaške domove na podlagi načelnega osnutka, ki so ga na konferenci sprejeli. Zaključila se je konferenca z resolucijo o Ljudski srednješolski mladini in sprejetjem »Načelnega osnutka pravilnika za dijaške domove« ter s pozdravnim pismom Ljudski srednješolski mladini Slovenije in tov. Kardelju, v katerem zahtevajo priključitev k FLRJ. Konferenca je bila uspešna, razčistila je pojme in postavila jasne cilje LSM. Pred nami stoji sedaj vprašanje, kako bomo spravili vse sklepe v življenje. Zato naj se prireajo sestanki mladine LSM po razredih, se razpravljajo o resoluciji in pravilniku ter predlagajo izboljšanje. Predloge naj pošljejo na OO ZMJK, Ajdovščina. Tako bo vsak seznanjen z nalogami, ki stojijo pred njim in jih bo znal tudi izvajati. Zato predlagamo to v obravnavo:

Načelni osnutek pravilnika za dijaške domove

1. Dijaški dom: je ljudska ustanova, ki naj omogoči vse mladini, tudi ubožnejši in iz oddaljenih krajev, da posejajo šolo in dobe tu vso oskrbo. Vzgojati mora mladino v duhu skupnosti in tovarštva. Biti mora dijakov drug in mu pomagati, da izoblikuje trden in znanostni temeljni pogled v svet, se izobrazi in vsestransko razširi. Zato ne sme služiti za vršenje nacionalnega in verskega sovraštva in nestrpnosti.

2. Uprava:

Pri imenovanju uprave naj sodeluje tudi organizacija ZMJK in naj se upoštevajo njih predlogi in upravičeni ugovori. Ljudska srednješolska mladina naj vsestransko podpre upravo in dviga njeno avtoriteto. Ljudska srednješolska mladina mora pomagati, da se odstrani vsak član uprave, ki bi s svojim obnašanjem prejel ali sedaj rušil avtoriteto uprave.

3. Red:

V dijaškem domu naj se vzgaja mladina v duhu skupnosti in tovarštva; to bo mogoče doseči, ako bodo reševali razna vprašanja v internatu in odločali o njih vsi gojenci. Dvignil se bo tako čut odgovornosti in samodiscipline. Zato naj:

a) se v domu pospešuje skupno učenje v kroških in skupno predelovanje učnih snovi. Boljši učenci naj pomagajo slabšim, pri učenju naj pomagajo tudi profesorji in paterji.

b) Na čistoto naj pazijo sami. Vsak dan se postavijo reditelji.

c) Naj bodo med seboj tovariški. Vsako netovarištvo in razdor naj se uniči. Treba je vzgojno vplivati na nedisciplinirane, tako s strani ljudske srednješolske mladine kot s strani uprave in profesorjev ter se čim manj posluževati izključitve. Pri tem naj odloča ljudska srednješolska mladina.

d) Sami pazite, da ne bodo ponočevali ali pijančevali. Ob uri počitka naj bodo vsi doma, razen tistih, ki imajo sestanke. Dijaški dom se sme zapustiti le z dovoljenjem uprave.

e) V domu naj ne bo nikakršnega prisiljevanja, ki cepi mladino. Zato se mora dati dovoljenje tistim, ki hočejo iti k maši: vsak naj sam zase opravlja svoje verske dolžnosti.

f) Postavi naj se po posvetovanju z odborom dnevni red in po krajevnih prilikah določi ura vstajanja in počitka. Za učenje naj bo določeno, skupno z učenjem v kroških, ponavljanje, največ 4 ure dnevno, vstevši tudi pavzo. V dnevnem redu naj bo določeno vsaj pol ure dnevno za telovadbo in čas za prosvetno delo in zabavo.

4. Prosvetno delo; zabava:

a) V dijaškem domu naj bo stenočas, delo naj se vrši v kroških.

b) Za zabavo naj se organizira razne družabne igre, zlasti šah; gojenci naj se uče za prireditve.

c) Goji naj se telovadba.

5. Odnos do ljudske srednješolske mladine:

Ljudska srednješolska mladina daje vsebino dijaškim domovom, uprava dobiva s strani ljudske srednješolske mladine največjo pomoč in se nanjo naslanja. Uprava mora zato z vsemi sredstvi podpirati delo ljudske srednješolske mladine v internatu. Profesorji in paterji naj pomagajo pri razvijanju ljudske srednješolske mladine.

Resolucija o LMS

Ljudska srednješolska mladina je svobodna in prostovoljna organizacija srednješolske mladine ter glavni del ZAMJK, kateri ima namen podpreti šolsko oblast, da se izvede šolski program, ki hoče vnesti prosveto med široko množico in jih upotiti, da izkoristijo znanost za povečanje našega blagostanja, kar je tudi program SIAU. Ljudska srednješolska mladina vzgaja mladino v anti-fašističnem duhu in ljubezni do ljudstva.

Ljudska srednješolska mladina ni niti državna organizacija pod vodstvom profesorjev, niti politična organizacija, ki bi hotela predelovati mladino za gotovo stranke.

Zato mora ljudska srednješolska mladina z vso silo podpreti učenje (ker se učimo v svojo korist, ne pa v korist izkoriševalcev).

1. Učenje:

Da dosežemo učni načrt kljub pomanjkanju knjig in učil, učnih moči, ter da dosežemo vsi dober uspeh, ker domovina potrebuje mnogo izobraženih ljudi, bomo: a) sestavili krožke, v katerih bo najboljši dijak razlagal slabšim učno snov, ki jo je podajal profesor; tako bo

mo vsi pripravljeni, in krožke, v katerih se bomo po svojem veselju učili preko učnega načrta. Tu nam bo mnogo pomagalo sodelovanje s profesorji.

b) ustanovili podporno knjižnico in podporni fond v šoli za nabavo učnih knjig in učil. Denar bomo nabrali iz prireditve, prispevkov dijakov in daril.

c) preštudirali učni načrt in sami gledali, da se bo res izpolnil v letu (krožki) in dajali tudi razne predloge za njegovo izboljšanje.

d) vedno zahtevali, da se v šoli učijo čisto znanstvena resnica, ne pa potvorbe, ki bi mladino zavajale na stranpota.

2. Disciplina:

Šole služijo danes ljudstvu, zato se je spremenil tudi odnos dijakov do šole in profesorjev. Dijak se mora zavedati, da brez reda in discipline ne more biti uspehov. Profesor je naš starejši tovariš, ki nam pomaga pri učenju. Šola je last ljudstva in moramo zato sami čuvati vso šolsko imovino, zato bomo: a) Sami pazili na redno obiskovanje šole, dostojno obnašanje dijakov na cesti, doma in v šoli, red in snago v šoli (postavili vsak dan razredna reditelja po abecednem redu) in vse prekrške sami ožigosali, krivca pa posvarili osebno vred razredom ali na stenočas. Visoko bomo dvignili lik zglednega dijaka. Preštudirali bomo dijaški pravilnik in sami skrbeli, da se bo izvajal.

b) Skrbeli in čuvali bomo vso šolsko imovino kot svoje.

c) Dvigali bomo avtoriteto svojih profesorjev in se vztrajno borili proti vsakemu poskusu, da se ruši njih ugled. Ugled profesorja ruši tudi njegovo vedenje napram dijakom in dijaški organizaciji ter FLRJ.

3. Socialno skrbstvo:

Tudi največja kmečka ali delavska mladina mora imeti dostop do šol, ki ne smejo biti več predprave za bogate. Zato moramo ustvariti predpogoje za brezplačno šolanje partizanskih sirot in prizadetih. Oblast je ustanovila menze in dijaške domove. Podpreti jih moramo. Tudi one, ki jim manjka učil. Največjim, ki ne bodo mogli tako dobro uspevati v šoli kot bogati, moramo materialno pomagati. Zato moramo:

a) Podpreti revne dijake z obleko, hrano, učili itd., sredstva bomo dobili od prireditve, prispevkov dijakov in daril.

b) Podpreti ljudsko oblast pri ustanavljanju in vzdrževanju dijaških domov zlasti z delom in s tem, da bomo skrbeli za red, čistoto itd.

c) Skrbeti, da bodo imeli brezplačno oskrbo v internatih le največji in ter najpotrebnejši in prizadeti, da se ne bo tu gledalo na strankarsko, narodnostno ali versko pripadnost. Zato bomo ustanovili posebno komisijo, ki bo pregledala prošnje dijakov o domačem in imovinskem stanju.

d) Ustanoviti na šolah podporni fond, iz katerega bomo črpali sredstva za podporo revnim učencem in za nakup šolskih knjig za podporno knjižnico.

4. Prosvetno telesno vzgojno delo; zabava:

Šola ne bi imela polnega uspeha in ne bi izpolnila vsega svojega programa, ako ne bi skrbela tudi za splošno prosvetno in telesno vzgojno delo. To morajo izvršiti organizacije ljudske srednješolske mladine same, in skrbeti tudi za zdravo zabavo mladine. Zato bomo:

a) Ustanovili po šolah dramske skupine, pevске zore, literarne krožke kot tudi prirodoslovne, elektrotehnične, filozofske itd. krožke in stenočase. Dramatske skupine bodo ob prostem času tudi gostovale po vaseh, pri tem se bomo naslanjali tudi na pomoč profesorjev.

b) V šoli si bomo ustanovili v sodelovanju s profesorji dijaško knjižnico in prirediteljske skupne diskusije in bralne večere.

c) S predavanjem po tovarnah in vaseh bomo pomagali kmečki in delavski mladini, da se ta izobrazi. Utrdili bomo močno vez med srednješolsko, kmečko in delavsko mladino, katere je izšla iz krvave borbe.

d) Sami bomo začeli gojiti telovadbo, ki naj jo vodijo za to odgovorni tovariši po razredih (proste vaje, tek, skok, vrv, nogomet, namizni tenis, odbojka). Za to se mora zainteresirati tudi profesorje. Telesna vzgoja je del celotne vzgoje.

e) Za razširjanje svojega obzora in v zabavo bomo prirejali ob prostem času razne igrice.

f) Skrbeli bomo tudi za razvedrilo z organizacijo raznih iger kot šah itd.

5. Demokratizacija šole:

Na naših šolah so še ostanki stare fašistične dobe, ki bi hoteli nazaj staro šolo; profesorje in dijake ločiti ter sploh šolo izrabljati za to, da se mladina odtrga od življenja, zanesti med njo nacionalno in versko sovraštvo in ji vcepiti neznanstven pogled na svet. Na vse načine hočejo ovirati napredek našega šolstva v smeri demokracije. Hočejo ločiti mladino v fante in dekleta in jih ločiti od prosvetnega dela itd. Zato bo naša naloga:

a) Vsak pošten mladinec (mladinka), ki ima voljo delati po teh smernicah in po programu SIAU, ima možnost, da sodeluje v naši organizaciji. Nihče ne sme zapostavljati zapeljane ali doslej neaktivne mladine.

b) Vse aktivne sodelovalce okupatorja in take, ki se sedaj skušajo rovariti na šoli, pa je treba odločno vreči iz šole, ki je danes v službi ljudstva in se je ne smeje posluževati v svoje svrhe taki tipi.

c) Odločno bomo nastopali proti potvarjanju znanstvene resnice, proti verski stranki ali nacionalni mržnji in njih nosilec.

6. Sodelovanje z vsem ljudstvom:

Srednja šola mora sodelovati z vsem ljudstvom. Vzgojiti mora naše bodoče inženirje, tehnike, zdravnike, učitelje, ki bodo vršili svoj posel v korist ljudstva, česar ne bi mogli, ako ne bi poznali njegovih potreb in težav. Zato zahteva ljudska srednješolska mladina, da je mladina že v dobi vzgoje tesno povezana z ljudstvom in se mu ne odpušča. Oduševost ljudstva je rodila na-

rodne izdajalce. Zato naj vsak srednješolec aktivno sodeluje v takih množičnih organizacijah kot so SIAU, AFZ, ZMJK itd. Naše šole in naše pravice so plod naše osvobodilne borbe in zmage nad fašizmom. Odrzati jih moramo le z doslednim bojem proti vsem ostankom fašizma, proti špekulaciji in z utrjevanjem naše ljudske oblasti. Smatramo, da je vprašanje obstoja naših šol politično vprašanje, ali bo ljudstvo imelo oblast v rokah, ali se bomo priključili k FLRJ. Zato smatramo za dolžnost vsakega srednješolca in profesorja, da se z vsemi sredstvi bori za priključitev k FLRJ, kot to zahteva naše ljudstvo ter tako omogoči našo srečno bodočnost.

7. Dodatni sklepi:

a) Šole naj si napovedo tekmovanje, katere bo dosegla boljše uspehe v disciplini, učenju itd. Za objavljanje naših uspehov nam bo služil »Bilten mladine vzhodnoprimorskega okrožja«, v katerem naj bo poseben oddelek za srednješolsko mladino.

b) Ker obstoja že nek »pravilnik o dijaških domovih«, ki pa je zelo birokratski, celo reakcionaren in nemogoč, predlagamo, naj skliče prosvetni odsek pri PPN00 komisijo, sestojajo iz profesorjev in vseh upravnikov dijaških domov ter zastopnikov ljudske srednješolske mladine in ZMJK, ki naj stari pravilnik prenovi na podlagi načelnega osnutka, ki smo ga sprejeli tu. Komisija naj se skliče čimprej.

c) Ljudska srednješolska mladina naj uvede tudi politično uro. Če profesorji morajo svoje predmete podajati povezano z življenjem in politično (zlasti zgodovino, slovenščino, zemljepis itd.).

d) Tov. profesorji ne smejo biti le strokovnjaki, podati učno snov in pustiti dijake, temveč vzgojitelji, ki bodo tesno povezani z dijaki in njihovo ljudsko srednješolsko mladino, skrbeli za čim boljše napredek tako morejo delati le tisti, ki so tudi aktivisti SIAU.

Za uspešno izvedbo tega programa in za utrditve organizacije ljudske srednješolske mladine bo potrebno prirediti mnogo šolskih in razrednih konferenc in sestankov, formirati po razredih odbore šolske mladine in pionirske štabe. Vsaka šola si bo morala napraviti načrt za izvedbo tega in ga v tekmovanju z drugimi šolami razvijati.

Za utrjevanje srednješolske mladine bomo predvsem študirali ustavo FLRJ, ki naj poglobi in razširi znanje mladine in naj bo to kampanja za poživitev ljudske srednješolske mladine in kot zahteva za priključitev k FLRJ.

Smrt fašizmu — svoboda narodu! 150 delegatov za vzhodno Primorsko okrožje.

Postojna, dne 6. januarja 1946.

Stenočas — rešeto ljudske kritike

Iz dneva v dan se tudi po Primorskem izboljšujejo stenočasi in postajajo popularizatorji dela na vasi in tribuna zdrave ljudske kritike. Pred kratkim je v Prelozih bil obelšen na vaškem stenočasu članek približno takele vsebine: »V naši vasi se je na žalost našla ženska, ki je izjavila, da bo namesto maščobe oddala Krajevnomu NOO prašičeve parklje.«

Nato pisec obširno navaja žrtve, ki jih je vas doprinesla v sami narodno osvobodilni borbi, poudarja, da so padali borci prav v bližini vasi in celo v vasi sami tudi zato, da pri-bore delovnemu ljudstvu poštene socialne in gospodarske razmere. Članek se zaključuje približno takole:

»Žalostno je, da se med našimi vrstami se najde kdo, ki daje take izjave. Ko so Preložani zvedeli za to stvar, so se zgražali nad žensko, ki je zmogla nekaj takega izustiti in cele gruča vaščanov so bile vedno pred stenočasom.«

Tale kratka zgodnica nam jasno kaže, da je tistim, ki bi radi brezobzirno med nami »oblačili in vedrili« ter skrbeli samo za svoje trebuhe, odklenalo. Ljudstvo zato izdaja ukrepe in odredbe, da ščiti samega sebe. Danes ne pomenijo torej odloki in ukrepi nekaj, kar je od protiljudskih oblastnikov dekretirano v škodo ljudstva, ampak je vse le zato, da pomaga ljudstvu na naporni poti k blagostanju.

Edina nagrada za našo borbo in naše žrtve: Titova Jugoslavija

V Tolminu regljajo naše strojnice

Sredi naših gorskih velikanov, nad strmimi, globokimi grapami, na planotici, odeto v prvi sneg, že lega večerni mrak. V taborišču našega bataljona se opaža neko nervozno vrvenje kakor v čebelnjaku. Na Tolmin gremo! Na naš Tolmin, v katerega so se vgnezdili hitlerjanski razbojniki s svojimi pomagači. V štabu je zbor komandirjev; vsak dobiva poslednja navodila in zelo jedrnat povelje: uspeti moramo! Tovariši skrbno pregledujejo svoje orožje in ga temeljito čistijo, da bo lepše pelo, zraven pojejo partizanske pesmi, ki vžigajo v naših srcih duha borbenosti in nas krepijo v odločni volji po zmagi, ki nas popelje do našega končnega cilja — svobode...

Po strmih in zasneženih pobočjih se v nočni tišini molče pomikajo naše čete. Vse naokrog je popoln mir, le tu pa tam se čuje upogibanje vej, obteženih od snega, ter skovikanje sove v bližnjem gozdiču. V dolini, daleč, pa se koplje Tolmin v nočni razsvetljavi. Naše čete so se že porazdelile vsaka na svoj položaj. Tiho in neopazno so jih zasedle. V smrtni tišini so naši pričakovali prvega strela. Deseta ura je odbila in jeknil je strel v noč. Začelo se je. Namah je bil prekinjen električni tok v mestu. Naše strojnice so zaregljale. Strelji pušk, eksplozije se razlegajo daleč po Soški dolini ter se v odmevu porazgubljajo visoko po gorskih grebenih od Kozlovega roba, soškega mostu, Mengor, poljubinskega polja, Žabč do Zatoلمي-

na — vse je v ognju.

Miloševa skupina je prišla neposredno v bližino vojašnic in jih napadla. Laški bersaljerjev se je postal panika kljub navdušujočim besedam njihovega oficirja, ki je kričal: »Coraggio, ragazzi! Avanti, ragazzi!« Toda ragazzi niso šli naprej. Druga skupina naših borcev je napadla na mostu čez Tolminko strazo. Po kratki borbi se je moral sovražnik umakniti z mesta v stražnico. Naši pa hajd na juriš in v naletu so zavzeli most in stražnico. Lahki so se razbežali na vse strani. Naši so ujeli dva bersaljerja in zaplenili težko strojnico.

Iz Sv. Lucije drvi proti Tolminu nemški kamijon, ki pelje pomoč toliminski posadki. Nemškim nacistom se gotovo niti sanjalo ni, da gredo smrti nasproti in da se bodo čez nekaj minut pridružili neizbežni usodi hitlerjevskih band, ki ne bodo imele nikoli več prilike ropati in zatirati drugih narodov. Naš bataljonski komandant Tine vriska od veselja v zasedi pod Prapretnim. Ko je kamijon dospel v neposredno bližino naše zasede, so se na povelje komandanta vsuli rafali v križnem ognju na avto. Tovariši so nato v naskoku obsuli avto z bombami, ki so razsvetlile okolico med nepopisnim grmenjem eksplozij. Obcestni kamen je preprečil, da ni nemški avto zdrvel naravnost v Sočo. Nekateri Nemci so hoteli zbežati, toda že med skokom so jih zadele naše smrtonosne krogle in obležali so ob okraavljeni Soči. Zelja našega pesnika-

peroka pri Sv. Lovrencu je bila izpolnjena.

Naše edinice so se po tem uspešnem napadu brez kakršnih koli izgub poslovile od doline in odšle v svoje taborišče. V zgodnjem jutru smo se vračali in nihče ni čutil utrujenosti. Naša srca so drhtela od radosti in

Avče, 14. junija 1944

»Vračamo se v stare kraje, toda res, sedaj smo Udarne brigada. Januarski Lokovec, kdo ga ne pomni, potem Avče. Sedaj pa imamo še večje naloge, menda v zvezi z zapadnimi zavezniki.« Tako govori stari borci Bazoški brigade, ki so že enkrat napadli Avče.

Harmonika svira, pesem odmeva, ljudje opazujejo na obrazih naših borcev odločnost in neko svečano navdušenje; nekateri dostavljajo: »Vidi se, da je to udarna brigada! Gotovo bo na progi ples.« Kolona se vije dalje proti Avčam. Že smo v bližini postojanke. Ustavimo se. Komandanti se posvetujejo. Na robu male strmine je kršen razgled. Dobro vidimo pred postojanko fašiste, kako se brezskrbno sprehajajo in popevajo. »Čez nekaj ur bodo peli drugo melodijo,« pravi Anatolij, komandant ruskega bataljona...

Napravil se je mrak. Kolona krene. Drugi bataljon na postojanko, prvi na most. Vsak borec zadržuje dih, ne kašlja, da ne bi s tem izdal prisotnosti in tako pokvaril akcijo. »Moramo jih iznenaditi,« nam govori komandant bataljona Kozančev, ki hiti ob koloni naprej.

navdušenja. Nemška drhal je mislila, da bo s požigi naših vasi in s pobijanjem naših nedolžnih ljudi razbila odpor slovenskega naroda. Ne zaveda se, da prav pod takim terorjem se bolj raste odpor in sila naše partizanske vojske, ki nas bo povedla do končne zmage in svobode!

Ura je pol dvanajstih; vsem utrip-lje srce v nestrpnem pričakovanju. Še pol ure. Straža na mostu nervozno stiska puško, kakor da čuti, kako prihaja kazen za njegovo hlapčevstvo Hitlerju.

Polnoči je že minilo. Zakaj se ne začne? Kaj naj to pomeni? Najradovednejši se izprašujejo in se ozirajo radovedno naokoli. Niso še vsi pripravljeni?

Prrr... Prrr... pok... pok... Noč je ozivela. Vse se bliska od silovitega ognja mitraljezov in bomb. Precej časa se menjajo rafali in bombe, naenkrat pa se začuje silen glas: »Jurij!« II. bataljon je že na bunker-jih, bombaši tolčejo. Še eni trenutek in postojanka je padla! Štirji so se predali, več jih je obležalo v krvi, ostali s opobegnili, pobegnili so zvesti Hitlerjevi hlapci.

In kaj je v postojanki? Minomet »Fiat«, »Bredas«, puške in koliko municije, vsega! Ruski borci skačejo od veselja.

Kaj pa I. bataljon? Na mostu regljajo strojnice, da je čudo. Težka je naloga. Naši borci ne dajo fašistom časa, da bi ovirali drzne minerje, ki pod strašnim ognjem izvršujejo naj-

večjo nalogo, kar so jih imeli do sedaj. Ali bodo uspeli? Most je masivno zgrajen. Oboki so veliki, treba je mnogo razstreliva. Vsi potrepčljivo in neustrašeno delajo, zavedajoč se pomena svojega dela. Strokovnjaki iz minerske šole našega korpusa prvi sodelujejo v akciji s svojimi učenci, pregledujejo delo, popravljajo. Točno so izračunali, kam morajo položiti ekrazit, da bo učinek večji.

Bliža se jutro. Tisti, ki minirajo na mostu, so nestrpni. Vsi se zavedajo, kaj pomeni uspeh — kaj pomeni pretrgana železniška zveza med zaledjem in fronto.

Trrrrsk... rummmm... Vse se razsvetli, zemlja se stresa, velikanski dim se vzdigne. »Hura!« so vpili borci. »Hura!« je vpilo in odmevalo po dolini od Tolmina pa do Gorice. Uspelo je. Živela Bazoška! Veselje se dviga v prsih naših borcev. Pred nosom smo jim jo zagodili, pa temeljito! Kaj se je zgodilo z onimi, ki so bili v bunkerju na mostu? To bo vedel najbrž le svetli Peter sam.

Akcija je končana, zdaj se vsi vračamo proti vrhu. Samozavestno stopa naša brigada navzgor. Za nami je velika stvar. In kakšen je njen pomen? Velika prometna žila, po kateri so hitlerjanski psi prevažali svoje sile na italijansko bojišče in izvažali vse, kar so naropali po naši Slovenski Primorski, je prekinjena. Zopet so naši borci dokazali, da so vredni zavezniški Anglije, Amerike in Sovjetske zveze.

Še bolj krepko bomo bili okupatorja in njegove hlapce do njihovega končnega poraza. Stjenka.

Š I R O M P R I M O R S K E

Se vedno je treba žrtvovati

»Slabo je pri nas in slabo je povsod. Drugače tudi ne more biti po tako dolgi uničevalni vojni, v kateri je napadel fašizem narode sveta.« Približno takole je, govoreč o gospodarskih težavah v coni B, spregovoril na zasedanju okrožja plenuma SIAU tov. Regent. Da, tako je in drugače biti ne more. Vendar pa je bistvena razlika vprašanja gospodarskih težav v deželi pod pogoji ljudske oblasti, kot pa pod pogoji, kjer drže vodilne položaje v oblasti izkoriščevalci delovnih množic. Da spoznamo to, nam ni treba hoditi daleč, saj imamo že tu doma, to se pravi, v sami Julijski Krajini primer te razlike.

Poglejmo v cono A, natančneje si oglejmo življenjske pogoje v Trstu. Pred nabito polnimi izložbami z vsemi dobrotami strada, da, in celo umira od pomanjkanja izčrpano delovno ljudstvo. Delavci zaslužijo tam komaj toliko, da bi se nekaj dni na mesec pošteno najedel. V istem mestu pa živi zalega črnoborzijske in špekulantov, ki pomagajo zločinskim trgovcem dobesedno slati in ropati delovnega človeka. Borba delovnega človeka proti tem škodljivcem je otežkočena zato, ker nima ljudstvo organov svoje oblasti, ki bi zaščitili njegove življenjske koristi.

Pri nas pa, kjer ima ljudstvo oblast v rokah, pa pod istimi težkimi vodikovi ljudske množice uspešno borbo proti špekulantom in črnoborzijscem. Ljudska oblast pač v celoti štiti koristi delovnega ljudstva. O tem nam priča nešteti ukrepi naše oblasti, med katere sodi tudi oddaja živilskih nakaznic samo tistim, ki doma ne pridelajo toliko, da bi se lahko prehranili sami. Ta ukrep govori o tem, da se naše ljudstvo dobro zaveda gospodarskih težav, ki nujno sledijo uničevalni vojni, da pa ne dovoli, da bi kdor koli izkoriščal te težkosti ali pa da bi prav tisti, ki so za osvoboditev našega ljudstva največ žrtvovali, ostali prikrajšani. Poleg tega govori ta ukrep tudi o tem, da se naše ljudstvo zaveda, da borba za dokončno osvoboditev Primorske še ni končana, da je treba še vedno žrtvovati, da si je treba še vedno pritrgovati.

V naslednjih dneh se bo začela načrtno uresničevati ta ljudska odredba, zato so zlasti SIAU in množične organizacije, kot nosilci politizacije našega življenja poklicane, da izvedejo v celoti to kampanjo. Aktivisti SIAU morajo biti tisti, ki bodo vsem ljudem pravilno razložili samo izvedbo te ljudske odločitve in podprli delovnega človeka v borbi tam, kjer ga skušajo protiljudski škodljivci, pa najsi izvirajo iz samih ljudskih vrst, oslepiti. Uspeh pravilne razdelitve živilskih nakaznic pomeni oskrbeti vse tiste tisoče pogorelcev, na pol bosih in nagih, ki jim je fašizem vse uničil.

Iz goriških zaporov

Antifašisti, ki za svoje delo v borbi proti fašizmu uživajo plačilo v zavestniških zaporih v Gorici, so poslali ljudstvu iz mesta in okoliških vasi pristrčne zahvale za božična darila — slaščice, cigarete, sadje in ostalo, kar so jim poslali. Zahvaljujejo se za njihovo pozornost in pošiljajo pozdrave in voščila vsemu primorskemu ljudstvu za srečno, za svobodno novo leto 1946.

Delavska zavest raste

Delavci in nameščenci tovarne vezanih plošč v št. Petru na Krasu so sklenili, da bodo imeli svoj redni sestanek, katerega se bodo vedno vsi udeležili, vsak četrtek od dveh do treh popoldne. Da bodo vsi navzoči in da ne bo produkcija trpela, delajo dnino tisto popoldne namesto do desetih, do enajstih zvečer. Imeli so že štiri take sestanke.

V mesecu novembru so tudi zbrali za dobrodelne namene 22.320 lir za Mladinski dom »Toneta Tomšiča« v št. Petru na Krasu, za vojne invalide so zbrali 22.300 lir in za obdaritev delavskih otrok za Miklavža 16.514 lir. Če pogledamo skupno vsoto vsega zbranega delavskega denarja in število delavcev in nameščenov, ki jih je 130, potem vidimo, da so res pokazali svojo požrtvovalnost, s katero hočejo podpreti našo narodno oblast in pomagati tistim, ki so v borbi največ trpeli in vse izgubili. S tem so pokazali očetovsko skrb do otrok, ki so izgubili starše v času borb, padle bodisi kot borci, aktivisti ali pa talci.

Poleg vsega drugega so se naročili

tudi na 120 izvodov »Primorske Borbe«, 60 izvodov »Primorske Delavske Enotnosti« in 60 izvodov »Delavske Enotnosti« iz Slovenije. Ta podružnica Enotnih sindikatov naj služi kot zgled vsem drugim.

Iz Ajdovščine

Podružnica Enotnih Sindikatov pri lesni stroki na žagi v Ajdovščini je naročila za svojih 61 članov 45 izvodov »Primorske Delavske Enotnosti« in 60 izvodov »Delavske Enotnosti« iz Slovenije. Napravili so 150 udarniških ur za izdelavo barak in pohištva za pogorelece iz Predmeje.

Iz Postojne

Delavci v Postojni so zbrali denar za popravilo Delavskega doma v Postojni s tem, da so dali vsak zaslužek enega dneva. Zdaj s tem denarjem popravljajo delavci svoj dom z lastnimi sredstvi, da ne obremenjuje svoje ljudske oblasti. Sredi januarja bodo imeli otvoritev svojega lastnega doma.

Konferenca v Izoli

Dne 7. januarja je bila v Izoli konferenca lastnikov in delegatov vseh tovarn konzerviranih rib na območju Slovenskega Primorja in Hrvaške Istre. Tež konferenci, ki jo je sklicala novo ustanovljena poslovalna središnica za to industrijo, so prisostvovali tudi zastopniki narodnih oblasti Poverjeništa PNOO za Slovensko Primorje in Oblastnega NOO za Istro ter predstavniki sindikatov. Razpravljalo se je o vseh važnejših problemih ribarske industrije v Julijski Krajini, ki je na tem teritoriju zelo

razvita in zaposluje precejšnje število delavcev in nameščenov italijanske kot tudi slovenske narodnosti. Središnica, ki jo sestavljajo predstavniki narodne oblasti, sindikatov in strokovnjakov, si je zadala nalogo, da koordinira delo vseh tvornic, se briga za nabavo potrebnih surovin in drugega materiala, plasiranje proizvodov, za določevanje cen istim in drugo. Njena dolžnost je tudi, da skrbi za socialni položaj delavstva in nameščenov. Za svoje delo odgovarja narodnim oblastem tega ozemlja.

Veselica v cerkvi

Kraško ljudstvo je pobožno in spoštuje verske obrede. To je dobro vedel tudi g. dekan Kos v Komnu in je sklenil izkoristiti cerkev za politično obdelavo Kraševcev. 23. in 24. decembra je s prižnice vabil vaščane, da se udeležijo vesele igre, ki naj bi zabavala ljudstvo za božične praznike. Ljudstvo je sledilo njegovemu vabilu in cerkev je bila nabita z radovednimi vaščani. Ko pa se je pomikal po cerkvi spreved namaskiranih mladenk, ki naj bi predstavljale angelčke, Marijo in Jožefa, se je ljudstvo začelo zgrazati, da se cerkev izrablja v take namene. V komenskem okraju so na razpolago drugi prostori, ki bi

bolj ustrezali za take predstave kot pa hram božji.

Poštena kraška ženice so glasno protestirale proti takemu ravnanju gospoda dekana.

Izgleda, da se je g. dekan in vsa reakcionarna duhovščina na Primorskem, ki tako pogosto napada ljudstvo in oblast, ki si jo je samo priborilo, precej oddaljila prav od tega ljudstva in njegovega globokega verskega čustvovanja, od njegovega globokega spoštovanja verskih obredov in cerkve in v bojazni za svoje sebične koristi krenila na drugo pot, kamor pa jim verno in pošteno ljudstvo ne bo sledilo.

Samo ljudska oblast skrbi za ljudstvo

Nezaslišano krivico in težki udarec, ki nam ga je zadal zavezniški splošni ukaz št. 11, s katerim so bili odvzeti izvoljeni ljudski oblasti zakonodajni in izvršni posli, občutijo danes na Goriškem zlasti vse reve družine, ki žive v pomanjkanju vsakih življenjskih sredstev, tiste družine, ki so v vojni izgubile svoje hranitelje. Prej so bile te nepreskrbljene družine glavna skrb krajevnih NO odborov, ki so imeli od svoje strani vse možnosti jim zadostno pomagati, ker so imeli v svojih rokah tudi izvršno oblast. Krajevni NOO, ki jih ljudstvo še vedno priznava, pa nima danes več pravice pobirati davkov, ki naj bi šli v prvi vrsti v podporne namene. Zasedbena oblast, ki je prevzela v varstvo to ozemlje, se pa za podpore tem družinam ne zmeni.

Krajevni NOO ne naberejo toliko prostovoljnih prispevkov, da bi z njimi podprli vsaj najbolj potrebne družine v vasi si zato pomagajo kakor morejo, z ljudsko samopomočjo ter z lastnimi sredstvi. V Prvačini so dali podporo v skupnem znesku 2000 lir trem najbolj potrebnim družinam in to na podlagi zbiranja prostovoljnih prispevkov. V Biljah so podelili v podporo 5700 lir, nabranih kot prostovoljni prispevki in od trošarine. Miren je prejel 20.000 lir od tov. Franca Vuka iz Mirna, stanujočega v Vidmu; od teh so podelili revnim družinam 15.000 lir, ostalih 5000 lir pa za šolstvo. V Sovodnjah so prispevale za podporo vse organizacije. Podpore so bile na ta način porazdeljene kot po navadi; v Lokvici je dal tudi dobrosrčni tovariš 5000 lir v podporne namene. Renče so zbrale 11.000 lir kot prostovoljne prispevke in od trošarine za pomoč najpotrebnejšim družinam. Na isti način so si bili primorani pomagati v decembru in v novembru v Opatjensku in drugod.

Te ogromne težave so naravna posledica protiljudskega ukaza ZVU št. 11, s katerim je bilo ljudstvo oropano svoje oblasti.

VSEM NAROČNIKOM KNJIG »GREGORČICEVE ZALOŽBE«

Ker se je zaradi nedostajanja električne struje tiskanje knjig »Gregorčiceve založbe« zakasnilo, sporočamo vsem naročnikom, da knjige izidejo do srede januarja 1946.

Knjige so zanimive in bodo slednjemu čitatelju nudile zdravo, poučno in zabavno duševno hrano.

Obenem sporočamo, da je izšel I. zv. Mladinske knjižnice, Triglavov polet, ki je na razpolago vsem naročnikom za doplačilo lir 20 za izvod.

Idrijska mladina svojim borcem

Mladina rudarskega mesta Idrije je v želji, da bi izkazala svojim borcem vsaj del tiste velike ljubezni in hvaležnosti, ki jo čuti do svojih osvoboditeljev, obdarila na Novo leto borce VII. Udarne divizije — borce Narodne Obrambe. S tem dejanjem je mladina ponovno dokazala, da je ljudstvo in vojska eno telo, da so borci iz hercegovskih vasi in mest enih misli

z nami. — Vsi smo se borili za veliko Titovo Jugoslavijo, v kateri bo vključena Primorska in Trst.

Kako so borci Narodne obrambe sprejeli te darove in kakšne misli so jih pri tem navdajale, nam nazorno pove sledeče pismo, ki so ga borci Narodne obrambe poslali idrijski mladini.

Zahvala borcev idrijski mladini

Ob prejemu vaših darov smo občutili v naših srcih nekaj novega, česar do sedaj še nismo doželi. Občutili smo, da niso samo na naših domovih srca, ki čutijo, ki se veselijo in ki trpijo z nami. Ne — tudi tukaj, v Idriji so taka srca. Občutili smo, da nismo sami, da je tukaj mladina, ki nam stoji ob strani, ki je z nami prav za prav eno, ki nam hoče nadomestiti vsaj košček doma, ki hoče, da čutimo, da je tudi tukaj naš dom. Na oni dan so bile naše misli pri naših dragih, mislili smo na svoje domove. Bili smo nekako tihi in zatopljeni. Vaši darovi so nas zdržali in začutili smo, da tudi vi mislite na nas. Še močnejše kakor do sedaj smo občutili, da je tudi tukaj naša zemlja, da je tukaj mladina, s katero smo se skupaj borili, trpeli in zmagali. Če pomislimo dve leti nazaj, se spomnimo treh senc, ki so se sklonjene s puškami in bombami v rokah, z neslišnim korakom blizale vasi.

V oni tihi novoletni noči je hotela

ta tiha partizanska patrola voščiti ljudem srečno novo leto in skorajšnjo svobodo. Tik pred vasio so obstali in še enkrat pogledali okoli. Prišli so do prvih hiš — zagrmel je rafal in s svojo strašno pesmijo napolnil tiho novoletno noč. Dva tovariša sta padla, dva curka tople krvi sta poročila sneg. En tovariš se je srečno umaknil, dva krvava curka pa sta ostala v snegu tik pred vasio in opominjala: »Ni še konec borbe, ne trpljenja in ne žrtve — maščujte nas!« Maščevali smo jih. Sedaj je vse za nami. Ni se nam treba bati, da bi nam kdo ukradel ono, kar smo z lastno krvjo priborili, sedaj vemo bolj kot kdaj koli, da je z nami mladina, ki je pripravljena z nami trpeti, z nami boriti se in z nami zmagati. Tovariši mladinci in mladinke, kličemo vam: Naprej z nami, da dosežemo ono, za kar so tisoči in tisoči naših najboljših prelili svojo kri!

Smrt fašizmu — svobodo narodu!
Borci Narodne Obrambe.

Zborovanje enotnih sindikatov v Tolminu

30. decembra minulega leta se je v Tolminu vršilo zborovanje enotnih sindikatov tolminskega okraja. Zborovanje je otvoril tov. Rudi in pozdravil tov. Primožiča Jožeta - Miklavža kot tajnika osrednjega odbora enotnih sindikatov Vzhodno-primorskega okrožja. Nato je govoril tov. Maks o početkih, razvoju in borbi organizacije in ožigosal delo reakcije, ki je hotela zavirati polet naprednih delovnih množic.

Sledil je pregled dela in uspehov pripravljalnega odbora okrajne podružnice ESZDN, ki je do sedaj ustanovil 5 podružnic s popolnim odborom in 3 s tričlanskim pripravljalnim odborom. Najmočnejši podružnici sta železniška, v kateri so včlanjeni vsi železniški uslužbenci od Kanala do Podbrda, za njo pa podružnica v Slapu ob Idriji.

V izčrpnem govoru je tov. Primožič podal zasluge enotnih sindikatov v borbi za pravice delovnega ljudstva in nakazal naloge, ki stoje pred organizacijo v bodoče.

Zborovalci so nato izvolili medstrokovni svet iz vsake podružnice po enega člana.

S tega zborovanja so bile poslane resolucije Ministrstvu za konstituantno, dalje protestna resolucija Zavezniški vojaški upravi v Trstu zaradi delovanja fašistične organizacije Julijskih sindikatov.

Predlog tov. Pavle, naj tajnik glavnega odbora ESZDN tov. Miklavž ponese borbene pozdrave tovarišem v zoni A, ki so organizirani v enotnih sindikatih, in sporočilo, da bomo storili vse za čimprejšnjo združitev vsega primorskega delovnega ljudstva, so vsi prisotni z navdušenjem sprejeli.

Ta policija ne štiti ljudstva

Na Kobariškem so skoraj v vseh vaseh v lepi domačnosti in pristrčnosti praznovali Silvestrov večer. Vršile so se kulturne in zabavne prireditve s šaljivimi igrami in burkami, s srečkanjem in šaljivo pošto. Mlado in staro si je po dolgih letih vojne dalo duška v veselju. Na svoje domove so se vrnili starejši letniki iz JA. V Kobaridu so silvestrovanje organizirale žene v svrhu nabiralne akcije za obnovo in opremo »Doma antifašistične žene«, kar jim je odlično uspelo in so nabrale 30.000 lir. Žene namestavajo organizirati tudi tečaj kleknanja, šivanja, pletenja itd. Tečaj bo namenjen zlasti mladini.

V Idrijskem je na ta dan, po 18 letih molka, prvič nastopila na odru tudi domača godba na pihala. Lep uspeh je imela ogrda »Damoklejev meč«.

Toda ob gotovi uri ponoči so začeli zavezniški policaji na zelo grob način in s kletvami razganjati ljudi iz dvorane domov. Enega tovariša, ki se je pred kratkim vrnil iz JA, je policist prijel za vrat in ga surovo preganjal; komaj so ga rešili iz brutalnih policijskih rok domači fantje. Isto se je godilo v Borjani in v Starem selu, kjer so policisti suvali ljudi s puškimi cevmi. V Starem selu je tudi nek policist s pestjo udaril v obraz borca JA in ga zmerjal z nesramnimi psokami (»Jugoslav — sambic«).

Za našo vojsko

Tudi letos, za prvi Božič v miru, so žene in mladina z ljubeznijo obdarovale s paketi našo vojsko osvoboditeljico in same nesle darila preko demarkacijske črte, v cono B. Mladinke iz Kamna so obdarovale 60 borcev v Krnu, mladina iz Volč pa borce, ki so na čestnem bloku med

Volčami in Tolminom, žene in mladina iz Kobarida bore v Drežnici.

Tudi na pogorelece in na deco niso naše žene pozabile. Mladina iz kobariškega okraja je nabrala 14.850 lir, nabranih je bilo tudi 36 komadov različne obleke in obutve, kar je šlo vse v prid pogorelcem v Komnu.

Za svoje otroke pa so žene iz Kobarida pripravile 120 paketov.

Pogreb naših žrtev

Na dan sv. Treh kraljev so na žagi svečano pokopali tov. Nanda Buttolo, ki je postal žrtev nemške ofenzive na Cerklno. Padli tovariši je imel še brata Vita, s katerim sta šla skupaj v borbo in na bojnih poljih sta oba darovala mladi življenji za svobodo našega ljudstva, za blago našo zemlje. Ob priliki svečanega pogreba tov. Nanda so se mnogostevilni udeleženci bridko spominjali tudi tov. Vita, katerega na žalost ne morejo počastiti s takšnim pogrebom, ker so njegovo truplo Nemci sežgali.

Njegov duh naj mirno počiva, kajti vsi, ki imajo ali nimajo groba, ne bodo nikdar pozabljeni, zgradili so si sami neminljiv spomenik, to je »svoboda«.

Pred dnevi se je vršil pogreb padlega tov. Jožeta Žorža iz Trente, ki je padel v borbah z Nemci v Breginju. Bil je prostovoljec v 17. brigadi S. Gregorčiča od jeseni 1943. Vaščani se s hvaležnostjo spominjajo vzornega tovariša.

DVA JUNCA v starosti 12 in 8 tednov in 1 bika v starosti 8 mesecev (vsi trije so švicarske pasme), zaradi pomanjkanja krme prodam ali zamenjam za seno, krompir ali drug živež. Interesenti naj se zgledajo pri Karel Zigon, Ajdovščina, Uška pot 6.

NAKUP PRODAJO

IN ZAMENJAVO

lahko izvršite potom našega uvoznega in izvoznega zavoda

UIVOD d. z. o. z.

T R S T — Via Torre bianca 8/III — telef. 80-00